ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՅ համար, տարեկան 60 դրչ. Վեցամսեայ 30 դրչ. Եռամսեայ 20 դրչ. — ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ համար, տարեկան 80 դրչ. Վեցամսեայ 40 դրչ. Եռամսեայ 25 դրչ. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 22 ֆր. Վեցամսեայ 11 ֆր.:
ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՃԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է
ԶԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK
Galata, Kourchounlou han, N. 7

ԾԱՂԻԿ
ՕՐԱԳԻՐ

"زاغيك" ارمنيجه يومى وسياسى غزيتەدر
ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Կալաթա, Գուրչունլու խան, թիւ 7
ՍԱԳԱՏԱՆ ՏՊԱՐԱՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն թղթակցութիւն պէտք է հակիրճ գրուած ըլլայ:
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն ետ չի տրուիր:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ
ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԵ ՏԱՐԻ— ԹԻՒ 369 "ԾԱՂԻԿ" ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ 6 ՅՈՒՆԻՍ 1902 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

ԲԱՐՔԵՐ ՈՒ ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐ

ՄՏՔԻ ԾՈՒԼՈՒԹԻՒՆ

Մարմնական ծուլութիւնը մոլութիւն մըն է, ըսած են խիստ շատեր եւ եկող գացող շատ մը մարդիկ հաստատած են այդ ճշմարտութիւնը իրենց փոձառութեամբ։ Զեմ ուզեր ամենապղտիկ կասկած մը անդամ յարուցանել ընթերցողներուս մտքին մէջ այդ մեծ ճշմարտութեան մասին։ Ծուլութիւնը իրաւամբ ամէնէն վատոյժ բանն է, զոր կարելի ըլլայ երբեք երեւակայել, ամէնէն մեծ համեմատութեամբ կենսականութեան պակասը, որով մարդը կը կորսնցնէ այն ամէն բաները որոնք մարդկային են եւ մինչեւ անասնական աստիճանի մը կ'իջնէ։ Ծոյլ մարդիկ, ամէնէն տխուր գոյութիւնն են ինծի համար, որոնց դէմ կ'ելլեն նոյն իսկ բնական ու բնախօսական բոլոր օրէնքները։ Դանդաղաշարժ, յոյլ կեանքի մը մէջ իրենց օրերը անցընող մարդիկ, առողջական ամէնէն աննպաստ պայմաններուն մէջ է որ յաճախ կը բաժնուին այս կեանքէն քաւելով այն բոլոր թերացումները զոր իրենք այս կեանքին դէմ գործեցին։ Մարմնական անշարժութիւն մը, ծուլութիւն մը, որքան ալ աննպաստ հետեւանքներ ունենայ անհատներու համար, նորէն ատիկա միայն անոնց վրայ կը տարածուի, որոնք այդ մոլութենէն բռնուած են։

Խնդիրը կը փոխուի բոլորովին երբ նկատողութեան առնուի մտքի ծուլութիւնը, այսինքն մոլութիւն մը որ մտքի անգործութիւնը կը նշանակէ։ Եւ երբ մարդուն մէջ միտքն է որ չի գործեր, անհամեմատ կերպով աւելի տխուր է ան, քան թէ այն մարդը որուն մէջ միսնները չեն գործեր։ Կատարեալ մի զանգուած մըն է մտքով ծոյլ մը, միշտ ստորադաս, միշտ կրաւորական, միշտ կարօտ ուրիշներուն, եւ երբեք օգտակար՝ իր անձին կամ իր մերձաւորներուն։ Մտքի ծուլութիւնը այն փտախտն է, որ տակաւ կը մեռցնէ մարդերու մէջ ամէն ինչ որ կայ բարոյական, աննիւթական. կը կորսէ ղարգացման թեւերը, լաւագոյնին պահանջը կը թառամեցնէ սրտին մէջ, քաղաքակրթական ամէնէն պղտիկ քայլը անդամ անկարելի դարձնելով։

* * *

Այս թելադրութիւնները կ'ունենայ ամէն անհատ որ Ալէմտաղի գիւղացիներուն մը կ'ընէ եւ մօտէն առիթը կ'ունենայ գիւղացիները ճանչնալու։

Ալէմտաղի գիւղացիները որոնք ամէնքն ալ գրեթէ Հայեր են, մարմնական ծոյլեր ըլլալէ աւելի մտքի ծոյլեր են, այն ասոնցմէ մարդ կը փորձուի ակամայ տարակուսելու, իրենց իսկապէս միտք մը ունենալնուն, կամ թէ նոյն իսկ յաճախ, դատողութեան տեսակէտով կը չփոթէ զիրենք այն կենդանիներուն հետ, որոնց օժանդակութեամբ կ'աշխատին։ Շատերուն ծանօթ է արդէն փայտահատին առակը, որ նախամեծար կը համարի կոտրած փայտերը մինչեւ քաղաք տանելով 10 դրչ. ծախել քան թէ 20 դրչ. առնելով զանոնք լեռան մէջտեղը ձգելու անոր փոխարէն անձ մը իր ձիով մինչեւ քաղաք տանիլ։ Այս տեսակ մտածում մը, բնական է որ ոչ թէ դատողութեան եղանակ մըն է, այլ որ եւ է դատողութեան մը բացակայութիւնը։ Քիչ մը թերեւս չափազանցութիւն ըլլար ըսելը թէ Ալէմտաղիի բոլոր գիւղացիները վերոյիշեալ փայտահատին մտաւորական վիճակին մէջ կը գտնուին, բայց ինչ որ երբեք չափազանցութիւն չէր, սա է թէ անհատներով շրջապատուած այդ գիւղացիները, մտքով կատարեալ ծոյլեր են որոնք ապարդիւն կերպով կ'անցընեն իրենց կեանքը։ Ամէն այդ գիւղ այցելող, յայտնի կերպով կը տեսնէ ամէն բանի վրայ ընդվզեցնող մտքի ծուլութեան մը գրոշմը եւ գիւղացիներ, որոնք կ'աշխատին, բայց դրաստներու պէս, առանց բանավարութեան առանց դատողութեան։ Հակառակ բնութենէն եղած այն կարգ մը նպաստաւորումներուն այսօր Ալէմտաղի ամէնէն ամուլ գիւղերէն մէկն է, ամէն կերպով կամ ղրկումներ ընելու եւ կամ ուրիշէն ակնկալելու հարկադրուած։ Որքան յատկանշական է այն պարագան, որով ամբողջ գիւղին մէջ, գիւղացիներէն ոչ մէկը եղած է ցարդ մտածող թէ պղտաառերով պարտէզ մը կրնայ իր հրապոյրները եւ իր օգուտները ունենալ։ Ամբողջ գիւղին մէջ չտեսայ պղտաու ծառերով պարտէզ մը, թէեւ ամէնէն հասութաբեր բանը եղած ըլլար անիկա, եւ բնական պայմաններու տեսակէտով ալ գիւրաւ կարելի ըլլար երեւան բերել։

Լաւագոյնին ոչ գաղափարը ոչ ալ պահանջը ունին այդ մարդիկը։ Չեն կրնար մտքերնուն անդամ անցընել թէ մտածելով կրնան կարգ մը այն տեսակ աշխատութիւններ ի գործ դնել, որոնց արդիւնքները, օգտափոխութեան դացողներու համար աւելի հաճելի կրնան դարձնել իրենց գիւղը։

Սակաւապէտութիւնը ըսուած է թէ առաքինութիւն մըն է։ Եթէ ես սակաւապէտութիւնը յանձին այս մարդոց ճանչցած ըլլայի, ամէնէն մեծ մոլութիւնը պիտի անուանէի աշխարհիս, որովհետեւ ասոնց ունեցած սակաւապէտութիւնը արդիւնքն է մտքի ծուլութեան մը որ ոչինչ կրնայ արտադրել, ապառաժներու չափ ամուլ ըլլալով։

Սակաւապէտութիւն մը երբեք առաքինութիւն մը չէ, եթէ ատիկա թերացումն է ամէն զարգացման։ Եւ Ալէմտաղիի գիւղացիները ասոնցմէ են։

ՍԿԵՊՏԻԿ

1

Այս պահուս ուր Սանասարեան վարժարանի տեղափոխութիւնը խնդրոյ առարկայ դարձուցած է այդ հաստատութիւնը, կը մտածենք մեր ընթերցողներուն ներկայացնել վարժարանին ճիմնադիր աղա Մկրտիչ Սանասարեանցի կտակին ամբողջութիւնը, բան մը՝ որուն վրայ լատեր բնաւ տեղեկութիւն չուտին։ Ինչպես յայտնի է, կտակին բնագիրը գրուած է Ռուսերէնով։ Թարգմանութիւնը զոր կը նրատարակենք, 1892ին կատարուած է Բեռլերպուրգի մէջ։

ԿՏԱԿ
ՄԿՐՏԻՉ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆՑԻ

Ցանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, Ամէն։ Ես ներքոյ ստորագրեալս, պաշտօնաթող ենթասպայ Մկրտիչ Սարգիսեան Սանասարեանց, առողջ մտքով եւ հաստատուն յիշողութեամբ, բարւոք գատելի ի դէպս իմ մահուան հետեւեալ կարգադրութիւնն անել իմ աշխատութեամբ վաստակած ամէն չարժական եւ անշարժ կալքերի մասին։

1.—Իմ քրոջ Եկատարինէ Սարգսեան Տիգրանեանցի որդուն՝ բժիշկ Լեւոն Յակոբեան Տիգրանեանցին կտակում եմ ի սեփականութիւն՝ Ա. այգու երկու հողաբաժին, որոնք պատկանում են ինձ երկու կալուածագրի զօրութեամբ, առաջինը յօրինուած է՝—Թիֆլիսի Քրէական եւ Քաղաքական Դատարանի Ատենում հազար ութ հարիւր յիսուն եւ ինը թուականի մարտ ամսու քսանեւչորսին ընդ համարաւ վաթսունմէկ, եւ երկրորդը՝ Թիֆլիսի Նոտար Մելիք Կարագոզեանի մօտ յունուար ամսի տասներեքին, եւ հաստատուած Ա. Լաւդ Նոտարի ձեռքով չորսին փետրուարի հազար ութ հարիւր ութսուն եւ մէկ ամիսն ընդ համարաւ երեք հարիւր քսան եւ եօթ։ Բ. Իմ ամբողջ տնային չարժական կալքը՝ բաց ի մատենադարանից, հայոց ազգային մայրերից եւ այս կտակի հինգերորդ յօդուածում յիշատակուած առարկաներից, եւ Դ. Յետ իմ մահուան թէ առձեռն դրամով եւ թէ տոկոսաբեր արժեթղթերով եւ ուրիշ պարտատուրներով յերեւան գալիք դրամագլխից՝ մի հարիւր հազար ռուբլի առձեռն պատրաստ դրամ։

2.—Իմ մօտ գտանուող Իլիա Եակովլեւիչ Լէսորշչիկով ապասաւորիս, եթէ սա մինչեւ այն ժամանակ ապրի, երեք հարիւր ռուբլի եւ իմ աղախին Սգրաֆէնա Եակովլեւնա Մասլովային՝ մի հարիւր ռուբլի։

3.—Հայոց «Մեղու» լրագրի խմբագիր Պետրոս Սիմէօնեանցին կտակում եմ ցկեանս տարեկան վեց հարիւր ռուբլիի թոշակ, որի համար ինդրում եմ կտակակատարներս դնել ըստ իրենց հայեցողութեան վարկի որ եւ է հաստատութեան մէջ տասն երկու հազար ռուբլիի դրամագլուխ հինգ տոկոս բերող արժէտոմսերով եւ այս տոմսերի կտրոնները, նրանց վճարման պայմանաժամը հասնելուն պէս, տալ Պետրոս Սիմէօնեանցին, որչափ նա կենդանի է. իսկ նրա վախճանելուց յետոյ այդ դրամն կցել այն դրամագլխին որ պատկանում է իմ անունը կրող վարժարանի, որ այժմ գտանւում է Կարին. ի դէպս տոմսերի մէկ մասի եւ կամ բոլորի չիջման՝ ստացուելիք դումարով ձեռք բերել նոյն տեսակի նոր տոմսեր վերոյիշեալ Սիմէօնեանցի թոշակի անընդհատ հատուցումն ապահովելու համար։

4.—Վան քաղաքում եղած Ս. Սանդրիտեան օրիորդաց վարժարանին, որի չինութիւնն ես եմ կառուցել, կտակում եմ տասն հազար ռուբլի՝ այն պայմանով, որ այս դրամագլուխն ընդ միշտ անձեռնմխելի մնայ, իսկ տոկոսիքը գործադրուի յօգուտ նոյն վարժարանի։

5.—Ծագմամբ Թուրքիացի հայ լինելով եւ ըստ կարծեացս կամենալով օժանդակել կրօնակիցներիս բարօրութեան, ես թէ Ռուսաստանում եւ թէ արտասահմանում իմ մահուանս բոպէին յերեւան գալիք բոլոր մնացեալ ստացուածքս՝ լինին դրանք անշարժ կալք եւ կամ դրամագլուխներ, առձեռն դրամներ, տոկոսաբեր թղթեր, բաժնետոմսեր (actions), պարտամուրհակներ (obligations), բաժեր եւ պարաքի վաւերագրեր՝ միով բանիւ ինչ բանի մէջ եւ ո՛րտեղ էլ գտանուին,—կտակում եմ ի չինութիւն եւ պահպանութիւն հայերի համար իմ հիմնարկած եւ անունս կրող վարժարանին, որ գտանւում է այժմ Կարին քաղաքում, Թուրքաց Կայսերութեան մէջ. իմ անուամբ հայոց համար հիմնուած նոյն վարժարանին կտակում եմ նմանապէս իմ մատենադարանը, ալբոմները, հաւաքածոյքն եւ ազգային պարագաները։

6.—Այս կտակն իրագործելու համար կտակակատար կարգում եմ՝ Իսկական ետական Խորհրդական Կարապետ Յակոբեան Տիգրանեանցին, Դրան Խորհրդական Դէորդ Գրիգորեան Եւանդուլիանցին եւ իմ քեռորդուն՝ պաշտօնաթող Դրան Խորհրդական բժիշկ Լեւոն Յակոբեան Տիգրանեանցին. այս երեք անձանց ո՛ր եւ է մէկի մահուան դէպքում վախճանած կտակակատարի տեղն անցնում է իմ երեք սաներից (Գէորգ Սքուլեան, Յովսէփ Մագաթեան եւ Սարգիս Սողիկեան) մէկը, քանի որ նրանք վարժարանիս ծառայութեան մէջ լինին, վճռակով, որ հանելու են նրանք ի ներկայութեան տեղական Թեմական Առաջնորդի եւ վարժարանի պաշտօնատար անձանց, որի մասին պէտք է կազմուի ներկայ եղողների ստորագրութեամբ հաստատուած եւ Թեմական Առաջնորդի ստորագրութեամբ վաւերացրած արձանագրութիւն։ Սոյն արձանագրութեան վաւերացուած պատճէնները հաղորդւում են տեղական Թեմական Վարչութեան եւ կտակակատարներիս, իսկականը պահւում է վարժարանի դիւանում։

(Շարունակելի)

ԿԵԱՆՔԸ ԲԱՐԲԱՔԻ ՄԷՋ

ՀԻՒՄՊԷՌ — ԲՐՕՈՒՖՕՐՏ ԳՈՐԾԸ

Պ. ՏԸԼԱՇԸՐՈՒԻ ՊԱՐԱԳԱՆ

Պ. Տըլաշըրուի ձերբակալութիւնը.—Հիւսիսային Ֆրանսայի պանանգատները.—Արկածալից կեանք մը.—Մօնմարթրը փողոցի լուսայափոխը.—Բաղդը վերջապէս կը սկսի ժպտիլ Պ. Տըլաշըրուի. — Ամբաստանութիւնը. — 27,500,000 ֆրանք կորսուած՝ Պ. Տըլաշըրուի պատճառաւ.—Ի՞նչ կ'ըսէ Պ. Տըլաշըրուի.—Պ. Տըլաշըրուի ի՞նչպէս յարաբերուելը մեզ մտաւ տիկին Հիւմպէռի հետ.—Շօթմանցներու փսխատուութիւնը. — Պ. Տըլաշըրուի ալ զոհ . . . տիկին Հիւմպէռի. — Հարցաքննութեանց արդիւնքը.—Անմեղութեան յայտարարութիւններ.—Նոր յայտնութիւններ.—Հիւմպէռները...Սիպերիոյ մեզ.—Առժամանակեայ կերպով ազատ արձակում։

ԲԱՐԻԶ, 12 Յունիս 902

Պ. Պ. Բառմանթիէէ, Տիւմօռէ եւ Լանկլուայէ վերջ ձերբակալուեցաւ ուրիշ զորձի մարդ մը՝ Պ. Տըլաշըրի, որ իր կարգին բաւական տարածուն դեր մը խաղցած էր Տիկին Հիւմպէռի հովանիին տակ, Ֆրանսայի հիւսիսային կողմէն շատ մը փոխատուներ գտնելով անոր։

Այդ Պ. Տըլաշըրին շատ մաքուր համբաւ ունեցող մարդ մը չէր։ Ընդհակառակը, չարունակ իր մասին կասկած առթող տարաձայնութիւններ շրջած են, թէեւ այդ տարաձայնութիւնները պատճառ մը չեն եղած որ լաւ գործեր չտեսնէ։ Նախ իբր փողկապի եւ կանացի իրեղէններու վաճառական խանութի մը կը բանայ, քիչ մը ատեն դէշ աղէկ գործեր կը տեսնէ, եւ օրին մէկը խանութն ու կինը ձգելով գլուխը կ'առնէ կ'երթայ, հակառակ հինգ զաւակներ ունենալուն։ Շատ չանցած ապահովագրական ընկերութեան մը գործակատարը կը դառնայ, ու կրկին չի յաջողիր։ Քիչ մը ատեն ալ այդ հագամանքով գլուխը հոս հոն զարնելէ վերջ, ծանօթութիւն կը հաստատէ Մօնմարթրի փողոցը դտնուող լուսայափոխի մը հետ՝ որ տիկին Հիւմպէռի հաշուին կը գործէր։ Լուսայափոխը գուշակելով որ կրնայ օգտուիլ այդ մարդէն, քովը կ'առնէ զայն, յանձնարարելով որ փոխատուներ գտնէ տիկին Հիւմպէռի համար։ Տըլաշըրի գործի կը սկսի, եւ առաջին անդամ կը յաջողի ծուղակը ձգել Լիլի Շօթման եղբայրներու։

Այդ ատենէն վերջ Պ. Տըլաշըրի վիճակը երթալով կը լաւանայ։ Իր ձեռքով կատարուած փոխատուութեանց շնորհիւ բաւական մեծ չահեր կ'ընէ, տուներ կը գնէ կը ծախէ որ կը սկսի վարել շատ լայն կեանք մը։ Իր գործառնութիւնները չի սահմանափակեր միայն Ֆրանսայի հիւսիսային կողմը, այլ նոյն իսկ Բարիզէն փոխատուներ կը գտնէ տիկին Հիւմպէռի։

×

Պ. Տըլաշըրի դէմ եղած գլխաւոր ամբաստանութիւնը սա էր թէ ինք պատճառ եղած է որ բազմաթիւ անձեր զոհ երթան տիկին Հիւմպէռի խարդախութեան, խարդախութիւն մը՝ որուն մեղսակից էր անշուշտ ծուցնելու համար թէ իսկապէս ի՞նչ եղած էր Պ. Տըլաշըրի դերը, հոս ցուցակի մը մէջ ամփոփեմ իր ձեռքով տիկին Հիւմպէռի եղած փոխատուութեանց գումարը, որ 27,500,000 ֆրանքի պատկառելի գումարը կը ներկայացնէ. —

	Ֆրանք
Լիֆէվրը (Վալանսիէն)	4,200,000
Շօթման (Լիլ)	7,000,000
Ժիռառ եւ ընկ. (Էլպէօֆ)	6,200,000
Ի. Մառչան (Տիւնքէրք)	6,000,000
Քաթօ (Ռուպէ)	4,000,000
Վալլօ (Ռուան)	100,000
Գումար	27,500,000

Բնականաբար Պ. Տըլաշըրի կ'ուրանայ ամէն մեղսակցութիւն տիկին Հիւմպէռի հետ։ Իր պաշտպանութեան եղանակը շատ չի տարբերիր անկէ՝ զոր ընտրած է Պ. Լանկլուա։ Ինք գործի մարդ մը ըլլալով, եւ բացարձակ վստահութիւն ունենալով տիկին Հիւմպէռի նկատմամբ, բնականաբար պիտի աշխատէր կարելի եղածին չափ շատ գործ տեսնել անոր հաշուին։ Զէ՞ մի որ որչա՛փ շատ գործ տեսնէր՝ այնչափ շատ նպաստած կ'ըլլար իր իսկ քսակին։

Երբոր զինքը կը ձերբակալեն Լիլի մէջ՝ ուր խուզարկութիւն մը կատարուելով բազմաթիւ թուղթեր, պայմանագրութիւններ ու նամակներ կը գրաւեն իր տունէն, այսպէս կը ներկայացնէ իր յարաբերութիւնները՝ տիկին Հիւմպէռի հետ.

—Հիւմպէռ Բրօուֆօրտ խնդրին միջամուխ եղայ 1896ին միայն։ Այդ թուականին՝ Պ. Մաթիէօ տ'Արմանեաք 500,000 ֆրանքի փոխատուութիւն մը ընել կը մտածէր տիկին Հիւմպէռի եւ այդ պատճառաւ ալ քանիցս Բարիզ երթալով խորհրդակցութիւններ ունեցած էր այս վերջնոյն հետ։ Սկիզբէն թէեւ խառնուած էի այդ գործին՝ Լիլի փաստաբաններէն Պ. Պաքի հետ, բայց համաձայնութիւնը նոյն տարուան մարտ 29ին կնքուեցաւ առանց ինծի։ Յաջորդ ապրիլ ամսոյ 16ին, միեւնոյն պայմաններուն մէջ, Լիլցի Պ. Լբռուա-Քէբօ հաւանեցաւ 500,000 ֆրանքի փոխատուութիւն մը ընել տիկին Հիւմպէռի։ Այդ գործին ալ սկիզբն խառնուեցայ, բայց երբ փաստաբան Պ. Վալլաէռ, ինչպէս նաեւ փոխատու Պ. Լբռուա-Քէբօ եւ ես Բարիզ եկանք Տիկին Հիւմպէռի հետ վերջնական համաձայնութիւն մը կնքելու համար, նոյն իսկ ինծի թող չտուին որ ոտքս Հիւմպէռներու բնակարանը դնեմ։ Այս երկու գործերը որոնք մեծ դիւրութեամբ ու յաջողութեամբ կատարուեցան, ինծի ապահովութիւն մը տուին տիկին Հիւմպէռի նկատմամբ, այնպէս որ պատճառ մը չտեսայ անոր հաշուին ես ալ չգործելու։ Քիչ ետքը, 1896 յուլիսին, լսելով որ Լիլի Շօթման ընտանիքը դրամ չահու դնել կը փափաքի, դիմեցի իրենց, եւ առաջարկեցի որ փոխատուութիւն ընեն տիկին Հիւմպէռի։ Առաջարկս ընդունուեցաւ, եւ քիչ օրէն, Պ. Ժան Շօթման, փաստաբան Պ. Տիւքարուզ եւ ես Բարիզ գացինք՝ Տիկին Հիւմպէռի հետ համաձայնելու։ Հոն մեղի ցոյց տուին ծանօթ Բրօուֆօրտեան ժառանգութեան եռամսեայ հասոյթներուն հաշուեկշիռը զոր ստորագրած էին Պ. Պ. Բառմանթիէ, Տիւմօռ եւ Օպու, եւ ուրիկ կը հասկցուէր թէ իսկապէս կայ 100,000,000 ֆրանքի ժառանգութիւն մը (Այդ թուղթը ներկայացուցած եմ ակէ առաջ, Պ. Տիւմօռի նուիրուած նամակիս մէջ)։ Նօտարներու կողմէ ստորագրուած այդ օրինակ թուղթ մը անշուշտ վստահութիւն պիտի ներշնչէր մեղի, ու բնականաբար համաձայնութիւնը չուտ մը պիտի գոյանար մեր ու տիկին Հիւմպէռի միջեւ, ինչպէս որ ալ եղաւ։

«Այդ թուականէն վերջ, շատ մը անդամներ փոխատուներ գտայ Տիկին Հիւմպէռի, իր իսկ խորհուրդով։ Այսպէս, 1898ին Տիկին Հիւմպէռ ինծի մատնանիշ բրաւ Տիւնքէրքի Պ. Մառչանը, որուն համար իմացած էր թէ մեծ փոխատուութիւններ ընելու ժամադիր է։ Գացի գտայ այդ պարոնը, իրեն ներկայացուցի Տիկին Հիւմպէռը, եւ փոխատուութեան գաղափարը սկզբունքով ընդունուեցաւ։ Այդ գործառնութեան համար Պ. Մառչան միանակ իմ խօսքիս չանսաց, այլ քսանէ աւելի անձերու հետ խորհրդակցելէ վերջ միայն վերջնական հաւանութիւնը տրուաւ։ Պ. Մառչան Տիկին Հիւմպէռի նախ փոխ տուաւ 2,500,000 ֆրանք, եւ վրստահութիւնը այն աստիճան մեծ էր որ քանի մը տարուան ընթացքին մէջ 6,000,000 ֆրանքի հասցուց իր փոխատուութեանց գումարը։ Դրամը ետ չառնելուն համար չէր կասկածեր, այլ միայն պարբերաբար դանդատ կը յայտնէր տիկին Հիւմպէռի՝ թէ Բրօուֆօրտ—Հիւմպէռ դատերը՝ որոնց վերջանալուն միայն պիտի կարենար առնելիքը գանձել, չատ դանդաղութեամբ առաջ կ'երթային։ Տիկին Հիւմպէռ միշտ կը համոզէր զինքը. միւս կողմէ ամէն անդամ որ Պ. Մառչան Բարիզ երթար, տիկին Հիւմպէռ անոր կը ներկայացնէր այն տեսակ անձեր, անոր առջեւ բանալ կուտար այն տեսակ խօսակցութիւններ՝ որոնք կրնային ամէնէն թերահաւատ մարդն իսկ համոզել։ Եւ ինքս խաբուած էի բոլոր այդ կատակերգութիւններէն։ Իմ ձեռքովս կնքուած միւս փոխատուութեանց առթիւ ալ փոխատուները յատուկ մարդիկ զրկեցին Բարիզ, նոտարներ, փաստաբաններ, եւայլն, որ այս դրամագլուխն ընդ միշտ անձեռնմխելի մնայ, իսկ տոկոսիքը գործադրուի յօգուտ նոյն վարժարանի։

5.—Ծագմամբ Թուրքիացի հայ լինելով եւ ըստ կարծեացս կամենալով օժանդակել կրօնակիցներիս բարօրութեան, ես թէ Ռուսաստանում եւ թէ արտասահմանում իմ մահուանս բոպէին յերեւան գալիք բոլոր մնացեալ ստացուածքս՝ լինին դրանք անշարժ կալք եւ կամ դրամագլուխներ, առձեռն դրամներ, տոկոսաբեր թղթեր, բաժնետոմսեր (actions), պարտամուրհակներ (obligations), բաժեր եւ պարաքի վաւերագրեր՝ միով բանիւ ինչ բանի մէջ եւ ո՛րտեղ էլ գտանուին,—կտակում եմ ի չինութիւն եւ պահպանութիւն հայերի համար իմ հիմնարկած եւ անունս կրող վարժարանին, որ գտանւում է այժմ Կարին քաղաքում, Թուրքաց Կայսերութեան մէջ. իմ անուամբ հայոց համար հիմնուած նոյն վարժարանին կտակում եմ նմանապէս իմ մատենադարանը, ալբոմները, հաւաքածոյքն եւ ազգային պարագաները։

6.—Այս կտակն իրագործելու համար կտակակատար կարգում եմ՝ Իսկական ետական Խորհրդական Կարապետ Յակոբեան Տիգրանեանցին, Դրան Խորհրդական Դէորդ Գրիգորեան Եւանդուլիանցին եւ իմ քեռորդուն՝ պաշտօնաթող Դրան Խորհրդական բժիշկ Լեւոն Յակոբեան Տիգրանեանցին. այս երեք անձանց ո՛ր եւ է մէկի մահուան դէպքում վախճանած կտակակատարի տեղն անցնում է իմ երեք սաներից (Գէորգ Սքուլեան, Յովսէփ Մագաթեան եւ Սարգիս Սողիկեան) մէկը, քանի որ նրանք վարժարանիս ծառայութեան մէջ լինին, վճռակով, որ հանելու են նրանք ի ներկայութեան տեղական Թեմական Առաջնորդի եւ վարժարանի պաշտօնատար անձանց, որի մասին պէտք է կազմուի ներկայ եղողների ստորագրութեամբ հաստատուած եւ Թեմական Առաջնորդի ստորագրութեամբ վաւերացրած արձանագրութիւն։ Սոյն արձանագրութեան վաւերացուած պատճէնները հաղորդւում են տեղական Թեմական Վարչութեան եւ կտակակատարներիս, իսկականը պահւում է վարժարանի դիւանում։

(Շարունակելի)

որոնց ամէնքն ալ համոզուած եւ դարձան։ Տիկին Հիւմպէռ միշտ միջոցը կը գտնէր անոնց վստահութիւն ներշնչելու։

«Գալով իմ մեղսակցութեանս, ինչպէս որ կը կարծեն, ըսի թէ ես ինքս համոզուած էի տիկին Հիւմպէռի անկեղծութեան, ու բնականաբար չէի կրնար կասկածիլ թէ խարդախութիւն մը կայ գործին մէջ։ Մնաց որ ես ալ վրայ տուած եմ այդ գործառնութեանց երեսէն, քանի որ կնքուած փոխատուութեանց վրայ իմ իրաւունքս չէ՛ վճարուած ինծի։ Տիկին Հիւմպէռ ատեն ատեն խոստումներ կ'ընէր, կ'ըսէր թէ ընտանեկան խորհուրդ մը գումարելով պիտի աշխատի վճարել իմ իրաւունքս, բայց բան մըն ալ չէր ըլլար։ Տակաւին վերջերս, Պ. Ռոմէն տ'Օրինեաք, —մարդ մը՝ որուն պատուաւորութեան նկատմամբ ոչ մէկ տարակոյս ունէի,— 10,000 ֆրանք փոխ առաւ իրմէ։ Այդ գումարը թռած գացած է այսօր· ուրկէ՞ պիտի կարենամ դանձել։ Ես ինքս զոհ մըն եմ, եւ ո՛չ թէ մեղսակից։»

×

Լիլի մէջ եղած այդ յայտարարութիւնները բնականաբար չէին կրնար մեծ ազդեցութիւն մը բանեցնել Բարիզ, հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Լէյտէի վրայ։ Ձերբակալման հրամանագրով մը Պ. Լէյտէ Բարիզ բերել տուաւ զինքը, եւ առաջին հարցաքննութենէ մը վերջ, —որու միջոցին Պ. Տըլաշըռի միշտ պնդեց իր անմեղութեան վրայ, — նետել տուաւ Սանթէի բանտը։

Անկէ ետք հարցաքննութիւնները շարունակուեցան քանի մը անգամ, ի ներկայութեան Տըլաշըռիի փաստաբան Պ. Բայէնի։ Այդ հարցաքննութեանց միջոցին Պ. Տըլաշըռի միշտ «անմեղ եմ, մեղսակից չեմ» յայտարարեց։

—Ինչ լուրջ ապացոյցներ ունիք ի ձեռին,—հարցուց անգամ մը Պ. Լէյտէ,—որ մարդիկ կը համոզէիք տիկին Հիւմպէռի դրամ փոխ տալու։

—Այդ կնոջ կողմէ շահուած բոլոր դատերուն ծանօթ էի, պատասխանեց Պ. Տըլաշըռի։ Միւս կողմէ, երբեք չէ եղած որ փոխատուները մի՛ միայն իմ խօսքիս անսան. «Դուք ինծի մի՛ նայիք, կ'ըսէի իրենց, գայէք անձամբ տեղեկացէք, քննութիւններ ըրէք, լուսաբանուեցէ՛ք, եւ անա՛նկ մտէք գործին մէջ»։ Ամէնքն ալ հետեւած են այս խորհուրդին, ամէնքն ալ Բարիզ գացած, անձամբ քննութիւն ըրած, եւ այնպէս վերադարձած։ Ինչպէ՞ս կ'ուզէք որ այս պայմաններուն մէջ ես պատասխանատու նկատուիմ։ Եւ յետոյ, մի՛ մոռնաք որ վարձատրութիւն մըն ալ չեմ ստացած։ Տիկին Հիւմպէռ միշտ կը խոստանար իմ իրաւունքս վճարել՝ դատերուն վերջանալուն։ Դատերը սակայն չվերջացան, Հիւմպէռնները փախան դացին եւ առնելիքս առնելիք մնաց։ Այսօր կը հասկնամ որ տիկին Հիւմպէռ ամէնքս ալ կը խաբէր։ Կարգ մը պահանջատէրեր քանիցս յայտարարած են ինծի թէ տիկին Հիւմպէռի տան մէջ տեսած են Բրուֆֆօրտները։ Մեկնութիւնը պարզ է այսօր։ Այն պարագային ուր ո՛ւեւէ պահանջատէր մը անհամբերութեան նշաններ ցոյց տար, տիկին Հիւմպէռ ո՛ւեւէ պատրուակով մը զայն տուն կը կանչէր։ Մարդուն տունը գտնուած միջոցին, յանկարծ սպասաւոր մը ներս մտնելով կը ծանուցանէր։ «Պարոնայք Հանրի եւ Ռոպէրթ Բրուֆֆօրտ»։ Իսկապէս ալ կը յայտնուէին երկու հոգի, որոնք ժառանգութեան մասին կը խօսէին միշտ։ Բնական է որ պահանջատէրերը պիտի խաբուէին այդ խաղէն, պիտի ապահովուէին՝ եւ գոնէ բաւական երկար ատենուան համար պիտի դադրէին անհամբեր ըլլալէ։ Անոնցմէ շատերը այդ օրինակ խաղերէ բռնուած, շատ անգամներ յայտարարած են ինծի թէ «շատ լուրջ ժառանգութիւն մըն է այդ Բրուֆֆօրտեան ժառանգութիւնը»։ Բոլոր ասոնք կը հասկընամ հիմայ՝ ուր խարդախութիւնը յայտնուած է ալ, բայց այն ատեն, ինչպէ՞ս կ'ուզէիք որ կասկածէի։ Բնականաբար ես ալ խաբուողներէն մէկը պիտի ըլլայի, ինչպէս որ ալ եղայ։

Ուրիշ հարցաքննութեան մը միջոցին Պ. Լէյտէ հարցուց թէ ինչպէ՞ս, նոյն իսկ Պ. Վալտէք-Ռուսոյի կողմէ դատարանին առջեւ յայտնուած կասկածներէն վերջ, իր կարդին չէր կասկածած Բրուֆֆօրտներու գոյութեան վրայ։

—Ընդհակառակը, կասկածեցայ, պատասխանեց Պ. Տըլաշըռի, եւ անմիջապէս Բարիզ դացի կասկածս տիկին Հիւմպէռի յայտնելու։ «Ես ձեզի լուրջ մէկը կը կարծէի, ըսաւ տիկին Հիւմպէռ, կը ցաւիմ որ սխալեր եմ։ Եթէ քիչ մը խելացի դատողութեան մը ենթարկէիք Պ. Վալտէք-Ռուսոյի յայտարարութիւնները, իսկոյն պիտի հասկնայիք թէ ի՛նչ ազուներէ ծնունդ առած են անոնք։ Այդ յայտարարութիւնները տպուեցան եւ զրքոյկի ձեւով ցրուեցան հոս ու հոն։ Արդ, ո՞վ կրնայ ընել ատանկ բան մը, ո՞վ չահ ունի ատոր մէջ։ Հիմայ չէ՞ք հասկնար որ բոլոր այդ մեքենայութիւնները, Պ. Վալտէք-Ռուսոյի յայտարարութիւնները, անոնց տպագրուիլը ու ցրուիլը, եւայլն՝ եւայլն՝ Բրուֆֆօրտներու կողմէ ընել տրուած են. անոնք կը փափաքին որ վարկս կորսի, որպէս զի ատկէ վերջ կարենան իրենց պահանջումներուն դերի դարձնել զիս, եւ վարկս կորսելու համար ամէն միջոց ի գործ կը դնեն կոր։» Այն միջոցին այս խօսքերը այնքա՛ն համոզիչ երեւցան ինծի որ զղջացի կասկածած ըլլալուս համար։

—Բայց գոնէ դուք անձնապէս հետաքրքիր չեղա՞ք Բրուֆֆօրտները տեսնելու, հարցուց դիրկին Պ. Լէյտէ։

—Անդամ մը այո՛։ Օր մը, Պ. Ժան Շօթման ինծի ըսաւ թէ ի՛նչ զարմանալի մարդիկ են այդ տիկին Հիւմպէռին հակառակորդները, տեղ մը չեն երեւար, տեղ մը չեն տեսնուիր։ Այս յայտարարութեան վրայ դացի դայ տիկին Հիւմպէռը, եւ անկէ խնդրեցի Բրուֆֆօրտներու հասցէն։ «Բայց ես ինքս չեմ գիտեր, պատասխանեց իրենք չարունակ կը պահուին իրմէ, որպէս զի չկրնամ ձեռք բերած վճիռներս գործադրութեան դնել. ատով կը փափաքին յուսահատեցնել զիս, որպէս զի կարենան իրենց պահանջումները ընդունիլ տալ։ Եթէ երբեք գիտնայի անոնց ո՛ւր ըլլալը, այս դատերը այս ասիճան չէին երկարեր. ամէն բան կը լմնար չուտ մը։» Ի՞նչ կրնայի ըսել, ձդեցի դացի։

—Տարօրինակ բան, ըսաւ Պ. Լէյտէ ժպտելով, այդ տեսակ յայտարարութեամբ մը կը բաւականաք եւ կը ձդէք կ'երթաք։

—Բայց իրմէ առաջ ուրիշ շատեր, դատաւորներ, փաստաբաններ, նոտարներ խաբուած են. ինչո՞ւ կը զարմանաք իմ ալ խաբուած ըլլալուս։

×

Պ. Տըլաշըռիի ձերբակալութեան առաջին օրէն, իր փաստաբանը չարունակ աղերսագիր կուտար դատական իշխանութեան, խնդրելով որ Պ. Տըլաշըռի առժամաբար եւ երաշխաւորութեամբ ազատ արձակուի, նկատելով որ վեց դաւակներ ունի՝ որոնք առանց իրեն լքուած պիտի մնան։

Հարցաքննիչ դատաւոր Պ Լէյտէ սկիզբէն ականջ չկախեց այդ աղերսագիրներուն, որովհետեւ Պ. Տըլաշըռիի հարցաքննութեանց արդիւնքը զինքը բնաւ չէր համոզած անոր անպարտութեան մասին։ Տըլաշըռի առարկութիւններ կ'ընէր, բայց չկար բան մը որ իր անկեղծութիւնը ապացուցանէր։ Վերջը, երբ նոյն ինքն Տըլաշըռիի ձեռքով տիկին Հիւմպէռի փոխ դրամ տուող անձերը բարոյապէս երաշխաւորեցին իրեն համար, Պ. Լէյտէ որոշումը փոխեց, եւ ստորագրեց առժամանակեայ ազատ արձակման թուղթը։

—Այս շնորհը կ'ըլլայ ձեզի, ըսաւ դատաւորը, որովհետեւ նոյն ինքն ձեր ձեռքով դրամին վրայ տուած մարդիկը բարոյական երաշխաւորութիւն մը կը ստանձնեն ձեր մասին։ Զարմանալի է որ նոյն այն մարդիկը՝ որոնք պէտք էր որ ամէնէն աւելի դժգոհ մնացած ըլլային ձեզի դէմ, ուրիշ ամէն անձէ առաջ իրենք ձեր ազէկութեան կը փափաքին։

Այս պահուս Պ. Տըլաշըռի Լիլ վերադարձած է, իր զաւակներուն քովէ։ Աւելորդ է ըսել թէ մօտէն հսկողութիւն կը կատարուի իր վրայ, եւ թէ միշտ պարտաւոր է փափաքուած ատեն դատական իշխանութեան տրամադրութեան տակ դնել ինքզինքը։ Մանաւանդ որ Պ. Լէյտէ չէ համոզուած անոր անմեղութեան։

Զմոռնամ ըսելու որ ազատ արձակմանը առթիւ, Պ. Տըլաշըռի չա՛տ կարեւոր յայտնութիւն մը ըրաւ։ Անդամ մը՝ Ռոմէն տ'Օրինեաք յայտարարեր է իրեն թէ Սիպերիոյ մէջ կալուած մը մը ունի, եւ թէ կրնայ ըլլալ որ քանի մը տարի վերջ պարտաւորուի այդ կալուածը քաշուիլ։ Այս յայտնութեան վրայ բնականաբար կասկած մը արթնցաւ թէ Հիւմպէռնները Սիպերիա փախած են, Ռոմէն տ'Օրինեաքի ակնարկած այդ կալուածը։ Կ'ըսեն թէ ոստիկանութիւնը այդ կողմը դարձուցած է իր ուշադրութիւնը՝ եւ նոյն իսկ մասնաւոր խնդրանքներ ըրած՝ ռուս ոստիկանութեան։

Սպասելով որ այդ քննութիւնը արդիւնք մը տայ, անցնինք մի՛ չատ աւելի հետաքրքրականին։

(Շար.ը յաջորդով) ՆՕՌՄԱ.

ՍԱԳԱԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

Կարճ ժամանակի մէջ արդէն ճանչցուած ԻՐ ԽՆԱՄԵՌԼ ՄԱՏՈՒՈՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ Կը կատարէ ամէն տեսակ տպարանական աշխատութիւններ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԷՏՈՒԷՐՏ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԱՆՀԱՆԳՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս ժամանակին հեռագիրներն ալ հաղորդեցին Անգլիոյ Էտուըրտ թագաւորը վերջին շաբաթ օրը հանդիսաւոր կերպով մուտք գործեց Օլսթրոդ, ընկերակցութեամբ թագուհիին, Կալլէսի իշխանին եւ իշխանուհիին եւ Բոնտոդի դուքսին, երկուշաբթի օրուան զօրահանդէսին առթիւ, որուն 40,000 զինուորներ մասնակցեցան։ Շաբաթ գիշեր Ջանգնացութիւն մը տեղի ունեցաւ որուն մասնակցեցան բոլոր զինուորական երամշտախումբերը։ Թագաւորը հակառակ յորդահոս անձրեւին եւ ձմեռնային ցուրտի մինչեւ այդ վաղուայ հանդէսին վերջը բացօդեայ մնաց եւ զիստի թեթեւ յօդացաւի մը ենթարկուեցաւ։ Շաբաթ կէս գիշերին թագաւորը ինքզինքը անհանգիստ զգաց։ Իր անձնական բժիշկը Սըր Ֆրէնսիզ Լէյքինկ հեռագրաւ Լոնտոնէն կանչուեցաւ եւ անմիջապէս դեղագիր մը գրեց։ Միւսնոյն ատեն յանձնարարեց որպէս զի թագաւորը սենեակէն դուրս չելլէ։ Կիրակի օրը, թագաւորին եկեղեցիէն բացակայութիւնը, գլխաւոր բանակեցողին եւ ժողովրդեան մէջ մտահոգութիւն կը պատճառէր։ Հետեւեալ օրը կէս օրէն վերջը թագաւորը կարող եղաւ բազմոցին վրայէն ելլել եւ միայն իրիկուան դէմ իմացուեցաւ թէ ոչ մէկ բժշկական տեղեկագիր պիտի հրատարակուէր, որովհետեւ թագաւորը գրեթէ կատարելապէս ապաքինած էր։ Թագաւորը յունիս 16ի զօրահանդէսին չի մասնակցեցաւ, զգուշութեան համար եւ իրեն տեղ Կալլէսի իշխանը ներկայ գտնուեցաւ այդ հանդէսներուն։

Զօրահանդէսի տեղի ունենալուն եւ թագաւորին տկարութեան մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդուին.—

ԼՈՆՏՈՆ, 16 յունիս.—Այսօրուան համար որոշուած զօրահանդէսին, որ Օլսթրոդի մէջ տեղի ունեցաւ 31,000 հոգիէ աւելի մասնակցեցան։ Թագաւորը ներկայ չգտնուեցաւ այս զօրահանդէսին եւ մնաց իր բնակարանին մէջ։ Կալլէս իշխանը Էտուըրտ թագաւորին կողմէ փոխանորդաբար ներկայ գտնուեցաւ։ Թագուհին, ինչպէս նաեւ թագաւորական ընտանիքին միւս անդամները զօրահանդէսին ներկայ գտնուեցան գոց կառքերով, որովհետեւ ճիշդ զօրանցքի միջոցին յորդահոս կերպով կ'անձրեւէր։

ԼՈՆՏՈՆ, 16 յունիս.— Ինչպէս որ Ուինտսորի դղեակէն կը հաղորդուի, թագաւորը երէկուընէ աւելի հանդիստ կը զգայ ինքզինքը եւ ցարդ որոշուածներուն համաձայն, այս երեկոյ ժամը 6ին Ուինտսորի դղեակը կը ժամանէ։

ԼՈՆՏՈՆ, 16 յունիս.—Օլսթրոդի մէջ, զօրանցքը դիտելէ վերջ թագաւորը եւ թագուհին կառքով դէպ ի Ուինտսոր ճամբայ ելան եւ հասան ժամը 6ին։

ԼՈՆՏՈՆ, 16 յունիս.—Կէս օրէն վերջ, վստահելի հեռագրական գործակալութիւն մը կը հաղորդէ թէ, թագաւորին հիւանդութիւնը առաջին անգամ կարծուածէն աւելի լուրջ է։ Կ'ըսուի թէ թագաւորը երէկ ինքզինքը շատ տկար զգացած է եւ ցաւերը մեղմացնելու համար ափիոն առնելու հարկին տակ գտնուած է։ Կ'ըսուի նմանապէս թէ բժիշկները զբաղած են տակաւին ախտաճանաչութեան աշխատութիւններով։ Այս լուրերը տարակոյս չի կայ որ մեծ յուզում յառաջ կը բերեն, ինչպէս թերթերու ալ վերնագիրները, որոնք Էտուըրտ թագաւորին լուրջ կերպով հիւանդացած ըլլալը կը հաղորդեն։ Սակայն յեսոյ հանդարտեցնող, թէեւ ոչ բոլորովին հերքող զեկոյցներ կը հրատարակուին, յայտնող թէ, թագաւորը շատ աւելի հանդիստ է եւ թէ նախապէս որոշուածին համաձայն երեկոյին Ուինտսոր կը ժամանէ։

ՀԱՇՏՈՒԹԵՆԷՆ ՎԵՐՋ ԱՆԶՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆԸ

ՏԷՎ. ԷԳԻ ՈՒԴԵՐԶԸ ԿԻՆԵՐՈՒՆ

Հարաւային Ամերիկէի ամէն մասերուն մէջ կը շարունակուին Պօէրներուն անձնատուութեան շարժումները։ Այս մասին հետեւեալ հեռագիրները կը հաղորդուին։

ԲՐԵԴՈՐԻԱ, 15 յունիս.—Մինչեւ այսօր 15,177 Պօէրներ անձնատուր եղան։ Այս անձնատուր եղողներէն 835ը բարեյուսոյ գաղթավայրի ապստամբներ են։ Նեյլսընը Սբուդս անուան ներքեւ Վիլոնէլ եւ Սէլիէրս զօրավարներուն կողմէ կազմուած, մօտաւորապէս 6000 հոգիէ բաղկացեալ պօէրական զունդերը յունիս 17ին պիտի լուծուին։

ԲՐԵԴՈՐԻԱ, 15 յունիս.— Անձնատուր եղող Պօէրներուն վերջին թիւը կը հաղորդուի 16,500 եղած ըլլալ։

ԼՈՆՏՈՆ, 15 յունիս.—Բլէրքստորբէն կը հեռագրուի 12 յունիս թուականով թէ Տըլարէյ 800 մարդացմով, Լիմթէնպուրկի մէջ անձնատուր եղաւ։

ԼՈՆՏՈՆ, 16 յունիս.—Բրիսդիան Տէվէդ յունիս 12ին վերին աստիճանի ոգեւորութեամբ ընդունուեցաւ Վիմպուրկի պատսպարան բանակեցողին մէջ։ Զինքը ողջունող կիներուն ուղղելով խօսքը ըսաւ.— «Իբր քրիստոնեայ ժողովուրդ հաւատարմութիւն պարտական ենք նոր կառավարութեան։ Սրտագին կերպով շնորհակալ եմ իմ քոյրերուս այն հաւատարմութեան համար, զոր ցոյց տուին։ Հիմա կը խնդրեմ Ձենէ, Աստուծոյ սանմանածը մեր եւ մեր ժողովուրդին վրայ ընդունելու, եւ մեր նոր իշխանութեան հաւատարիմ ըլլալու, ինծի եւ մեր քաղաքացիներուն հետ»

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

★ Ցունաստանի Դէորդ իշխանը կը մեկնի դէպ ի Լոնտոն ներկայ գտնուելու համար Էտուըրտ թագաւորին թագադրութեան հանդէսներուն։

★ Բարիզէն կը հաղորդուի Հիւմպէռ-Բրուֆֆօրտ գործին վերաբերմամբ թէ երբեմնի նոտար Լանկլուայէ դատ ազատ արձակուած է նաեւ տիկին Հիւմպէռի եղբայրը, Լուի տ'Օրինեաք, որ ասկից առաջ ձերբակալուած էր։ Լուի Տորինեաք կրցաւ ապացուցանել թէ ինքը Ամերիկէի մէջ ապրելով, իր քրոջ գործերուն երբեք մասնակցութիւն չունէր եւ բան մը չէր գիտեր անոր կատարած խաբերայութեանց մասին։

★ Բոբոյ Ռոմանօ Սիրակուսայէն կը տեղեկանայ թէ, յունիս 14ի գիշերը այնտեղ զօրաւոր կրկրաշարժի՛ցնցում մը տեղի ունեցած է, ընդ երկրեայ որոտումներով միասին։ Բիչ վերջը երկրորդ ցնցում մըն ալ զգացուած է. ընակչութիւնը մեծ յուզման մատնուած է։ Բազմաթիւ ընտանիքներ իրենց տուներէն փախած են։ Որ եւ է վնաս տեղի չէ ունեցած։ Արդէն երկար ատենէ ի վեր ճնշող ջերմութիւն մը կը տիրէր։ Սիկիլիոյ կղզիին միւս մասերէն ալ երկրաշարժի լուրեր կը հաղորդուին։

★ Հունգարիոյ մէջ տեղի ունեցած ողողումներու մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդուին.—

ՊՈՒԴԱՊԷՍԹ, 16 յունիս.—Երէկ առաւօտ Զամոսի գետը յորդեցաւ եւ ողողեց Տէս քաղաքին ստորին մասերը եւ բազմաթիւ տուներ քանդեց, համեմատաբար ցած գիրք ունեցող արուարձանի մասը։ Կէս օրէն վերջ, վտանգը նորոգուեցաւ եւ անգամ մըն ալ շատ մը փողոցներ ջուրով ծածկուեցան։ Տուներու մէջ եղողները մեծ դժուարութիւններով կրցան միայն իրենց կեանքը փրկել։ Պէթլէն եւ Մաճառլարոս գիւղերն ալ ողողումի ենթարկուած են։ Ամբողջ շրջապատները աւերումը կը ներկայացնեն։ Հեռագրական հաղորդակցութիւնները կեցած են։ Երկաթուղիի ճամբու թումբերու տակի մասերը ջուրով ծածկուած են։ Բոլոր հունձքերը փճացած են։

★ Հռոմէն կը հեռագրուի թէ, Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Բոնէնէգրի, Լա Հէյի համաժողովին կողմէ կնքուած պայմանագրութեանց մասին ներկայացուցած արդէն ընդունած օրինագիծը երեսփոխանական ժողովին ներկայացուց։

★ Անգլիոյ Երեսփոխանական Ժողովին մէջ, գանձային նախարարութեան առաջին լորտ Պալֆուր յայտարարեց թէ Խորհրդարանը իր նիստերը պիտի դադրեցնէ յունիս 25էն մինչեւ յուլիս 2, Էտուըրտ թագաւորին թագադրութեան հանդէսներուն համար։

★ Պալին կողմէ, Էտուըրտ թագաւորին թագադրութեան հանդէսներուն ներկայ գտնուելու համար որոշուած պաուրկոութիւնը պիտի կազմեն մանսէնեէօռ Մէքի տէլ Պալ, որ Բարիզի Պապական Նուիրակութեան խորհրդականն է, մանսէնեէօռ Մոնդանեերի եւ Պապական աղնուական իշխան Էլլիս Օռսինի։ Այս պատուիրակութիւնը յունիս 17ին արդէն մեկնեցաւ դէպի Լոնտոն։

★ Բեթերսպուրկի ֆրանսական դեսպանը, որ վերջերս իր պաշտօնատեղիէն բացակայ էր, գերմանական թերթերու մէջ սա ենթադրութեանց տեղի տուաւ թէ ֆրանսական կառավարութիւնը Մոնդէպէլլօ մարքիզին տեղ նոր դեսպան մը պիտի անուանէ Բեթերսպուրկի համար։ Նորագոյն լուրեր կը հաղորդեն թէ Մոնդէպէլլօ մարքիզը արդէն իր պաշտօնատեղին՝ Բեթերսպուրկ վերադարձած է եւ այս առթիւ Նովոյէ Վրեմիա կը փութայ հերքել գերմանական թերթերու գրածները եւ կ'ըսէ թէ ֆրանսական կառավարութիւնը երբեք դիտաւորութիւն չէ ունեցած Բեթերսպուրկի իր դեսպանը փոխելու։

★ Անգլիոյ երեսփոխանական ժողովին մէջ եւրոպական օրէնքի ծրագրին վիճաբանութեան ատեն Հիլս Պիչ յայտարարեց թէ ինքը համաձայն է փոփոխութեան առաջարկի մասին, որով ցորենի կտորուանքներու վրայ դրուած մաքսատուրքը 3%էն 1½%ի կը զեղչուի։ Փոփոխութեան այս առաջարկը ընդունուեցաւ խորհրդարանին կողմէ։

★ Ֆինլանտիոյ ընդհանուր կառավարիչին իբր օգնական տրուեցաւ Բեթերսպուրկի դատարանին նախագահը, որ այս առթիւ աստիճանի բարձրացում ալ ունեցաւ։

★ Պուլկարիոյ Ֆէրտինանտ իշխանը յունիս 15ին Մոսկուա ժամանելուն, կայարանին մէջ ընդունուեցաւ քաղաքագլուխին կողմէ, որ իշխանին մատոյց աղ եւ հաց։ Իշխանը գնաց քաղաքին Զարին պալատը, եւ Ուսպէնսքիի մայր եկեղեցիին մէջ ներկայ գտնուեցաւ եկեղեցական արարողութեանց։ Եկեղեցական արարողութիւններէն վերջը այցելութիւն տուաւ զինուց թանդարանին եւ աչքէ անցուց բոլոր մասերը։

★ Ճորճդաուէնէն Ռոյթէրի գործակալութիւնը կը հաղորդէ թէ Նորվէկիական Եօղուն շոգենաւը որ անգլիական վաճառատան մը կողմէ, ծովեզերքներու միջեւ առեւտուր կատարելու համար պայմանաւորուած էր, Վէնէզուէլլական խռովարարներու կողմէ գրաւուելով, կը գործածուի զինուորական նպատակներու, այս կերպով գունդերը արագաբար Պոլիվար փոխադրելու համար։ Այս շոգենաւը յունիս 10ին երբ կը վերադառնար Վէնէզուէլլայի կառավարական զօրքերու կողմէ յարձակում կրեց, եւ այս առթիւ նաւապետը սպաննուեցաւ։

★ Ֆրանսայի ծովային նախարարութիւնը զրաղած է այն նախապատրաստութիւններով, ուրկէ վերջ Լուսէ նախագահը դէպ ի Ալճէրի ճամբորդութիւն մը պիտի կատարէ։ Իբր հաւատի կը նկատուի սա պարագան թէ նախագահին դէպ ի Ալճէրիա պիտի ընկերանան նաեւ Բոմպ նախարարապետը եւ Անտրէ, Բէլլէդան եւ Տումէկ նախարարները։ Ալճէրիայէն Ֆրանսա վերադարձին Լուսէ Թունուզէն պիտի անցնի, ուր նոր պէյը պիտի ողջունէ զինքը։

★ Իտալական Խորհրդարանին մէջ, որ ներկայիս օրը երկու անգամ նիստ կը գումարէ, պիւտճէի վիճաբանութիւնները շուտով վերջացնելու եւ եթէ կարելի է յուլիս մէկին արձակուրդի սկսելու համար, յունիս 14ին Պէոնինի երեսփոխանը ամսօնալուծման օրինագծին հեղինակը, պահանջեց որ, իր ներկայացուցած խնդրի մասին տեղեկագիր մը մատուցուի։ Ամսօնալուծման օրէնքին վիճաբանութիւնը նորէն յառաջիկայ նստաշրջանին ձգուեցաւ։ Կղերական շրջանակներու կողմէ եղած յուզումներէ կը վախցուի քիչ մը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Պալայի աստիճան տրուեցաւ Տպագրական Տեսուչ Վեհ. Հըֆղի պէյի։ Սանիէի աստիճան՝ Տպագրական տեսչութեան պաշտօնեաներէն Թանսին, Խայրի, Շերլիֆէտտին եւ Հայտար պէյերու։

ՇՔԱԴՐԱՄ.—Իմթիյազի ոսկի եւ արծաթ շքադրամ տրուեցաւ Ներքին Գործոց Նախարարութեան խորհրդական Վեհ. Ֆուատ պէյի։ Լիւգամի արծաթ շքադրամ՝ տպագրական տեսչութեան քննիչներէն Շէմսէտտին պէյի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Բ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ զինուորական քննիչ յանձնաժողովոյ Բ. քարտուղար Խայրի պէյի։ Դ. Մէճիտիէ՝ տպագրական տեսչութեան Բ. միւմէյիզ եւ Թուրքերէն թերթերու քննիչ Քեաչիֆ էֆ.ի։ Դ. Մէճիտիէ՝ տպագրութեանց պաշտօնեայ Հիւսնի էֆ.ի։

ՄԻՎԼՈՒՏԻ ՏՕՆԸ. —Մէվլուտի տօնին առթիւ երէկ ժամը 5ը 20 անցած Վեհ. Սուլթանը ելլելով Երլտըզի Կայսր Պալատէն, Սպարապետ Բիզա փաշայի ընկերակցութեամբ եւ մեծ հանդիսաւորութիւնով գնաց Համիտիէ մզկիթը, ուր ի ներկայութեան նախարարաց, միւշիրներու, աշխարհական թէ կրօնական բարձրաստիճան պաշտօնատարներու կարգացուեցան Մարգարէին ծննդեան գիրքը եւ աղօթքներ։ Աղօթքներու ընթերցումէն վերջ Վեհ. Սուլթանին կողմէ սրբոուած հրամանի մը վրայ բոլոր ներկաները

րուն օշարակներ ու շաքարներ բաժնուեցան։ Այդ միջոցին Վեհ. Սուլթանին մատուցուեցաւ Մէջքէի Էմիրին կողմէ ղրկուած շնորհաւորական գիրը որու մասին Ն. Կ. Վեհափառութիւնը գոհունակութիւն եւ ուրախութիւն յայտնեց։ Յետոյ Վեհ. Սուլթանը ընկերակցութեամբ կայսերազուն Բարձր. Պիւրհանէտտին էֆ.ի եւ Սպարապետ Բիզա փաշայի Նոյն հանդիսաւորութեամբ դարձաւ Եըլտըզի Կայս. Պալատը։

*** Երէկ բոլոր նախարարները, միւշիրները, վէզիրները, իւլէման եւ ուրիշ պաշտօնատարներ Կայս. Պալատ գացին շնորհաւորութիւն եւ հաւատարմութիւն յայտնելու։

*** Կայս. Իրատէի մը համաձայն Մէվլուտի տօնին առթիւ Կայս. Ա. եւ Բ. զօրաբանակներու բոլոր զինուորներուն շաքարներ բաշխուեցան։

ԿԱՅՍ. ՀԵՌԱԳԻՐ. — Ռուսիոյ Զարը հեռագիր մը ուղղած է Վեհ. Սուլթանին որով շնորհակալութիւն կը յայտնէ, իր հօրեղբօրորդւոյն՝ Ժորժ Միխայէլովիչ Մեծդուքսին Պոլսոյ մէջ վայելած պատիւներուն համար։ Վեհ. Սուլթանն ալ պատասխան հեռագիր մը ուղղած է Զարին։

ԱՆԳԼԻՈՅ Էտուըրտ Է. Թագաւորին թագադրութեան հանդէսներուն ներկայ գտնուելու համար Թուրքիոյ կողմէ ղրկուած մասնաւոր պատուիրակութիւնը՝ զոր կը կազմեն Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին անդամ Թուրխան փաշա, Պետական Խորհրդոյ Թանզիմաթի ճիւղին անդամ եւ Բարձր. Մեծ-Եպիսքոսին որդին՝ Նամըգ պէյ ու զինուորական քննիչ յանձնաժողովոյ անդամ եւ Կայս. Թիկնապահ Նասիր փաշա, երէկ իրիկուն շոգեկառքով մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս դէպ ի Վիէննա, ուակից պիտի անցնի Լոնտոն։ Այս պատուիրակութեան քարտուղարի պաշտօնը պիտի կատարէ Բ. Դրան թարգմանութեան սենեակի դիւանին տնօրէնի օգնական Ակահ պէյ, որ ատ պատճառով իրենց հետ մեկնեցաւ։ Հանդէսները՝ որոնց ներկայ գտնուելու համար կ'երթայ այդ պատուիրակութիւնը ինչպէս յայտնի է, պիտի սկսին Եւրոպական յունիս 23ին եւ պիտի վերջանան յուլիս 5ին։

ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ. — Իշտամ կ'իմանայ թէ հաշուակալութեան դիւանի անդամներէն մէկու մը նախագահութեամբ եւ ելմտական նախարարութեան, հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան եւ Հանրային Պարտուց վարչութեան կողմէ նշանակուած մէկ մէկ պաշտօնեաներու անդամակցութեամբ յանձնաժողով մը պիտի կազմուի, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ գործածութենէ վերցուած դրոշմաթուղթերը համրել, զատել իրարմէ, ու հաւաքածու կազմողներու ծախել նպաստաւոր պայմաններով։ Հեռագրական եւ թղթատարական վերատեսչութեան կողմէ այդ յանձնաժողովին իբր անդամ նշանակուեցաւ Ճօրճի էֆ.։

ԴԱՐԱՆԹԻՆԱ. — Առողջապահական ժողովը ջնջած է եւրոպ. յունիս 4 թուականաւ յղած շրջաբերական հեռագիրը։ Այսուհետեւ Պէյրութի մաքրանոցին մէջ գտնուած սպասող նաւերը պիտի կըրնան իրենց ապրանքները դուրս հանել։

ԱՅԳԻՆԵՐՈՒ մէջ վարակուած միյտիու հիւանդութեան դէմ գործածուող կեօզ բաշին սպառումը ժամանակէ մը ի վեր մանաւանդ չատցած ըլլալով Թուրքիոյ մէջ, կարգ մը վաճառականներ բարձրացուցած են այդ նիւթին գինը։ Արդ, հանրային պարտուց վարչութիւնը որոշած ըլլալով Եւրոպայէն 500 թօնս կեօզ բաշի բերել եւ Եւրոպայի գնով ծախել դիւղացի ժողովուրդին, Կայս. Իրատէ մը հրամայեց մաքսատուրքէ զերծ կացուցանել զայն։

ԿՈՅՐԵՐՈՒ տխուր վիճակին բարւոքման մասին կարելի եղած միջոցները խորհելու համար եւրոպական օգոստոս 6էն 10 Պրիւսէլի մէջ համաժողով մը պիտի գումարուի։ Այդ համաժողովին մէջ Թուրքիոյ կողմէ ներկայ պիտի գտնուի Կայս. բժշկական վարժարանի կարող ուսուցիչներէն մէկը։

ՕՍՄԱՆԻԼ ԹԷԶԲԷՐԼԻՆԵՐԸ.— Ներքին Գործոց նախարարութիւնը, մարզահամարի վարչութեան խնդրանքին վրայ, հրահանգ ղրկեց բոլոր նահանգները, որպէս զի այսուհետեւ Օսմանիէ թէզքէրէսիներուն եւ անցագիրներուն մէջ նշանակուին անունը այն անձին որուն կը պատկանին եւ գաւառակը՝ ուր ծնած է այդ անձը։ Մինչեւ հիմա շատ անգամներ Օսմանիէ թէզքէրէսիներուն եւ անցագիրներուն մէջ չէր գրուեր անունը անձին որուն կը պատկանին անունք եւ կը գոնացուէր պատկանեալ նահանգին անունը միայն տալով, բան մը որ տեղի կուտար չփոթութիւններու եւ սխալանքներու։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.— Մօնիթէօր լրագիրը յիշատակելով այն դէպքը թէ, Բարիզի առողջապահական խորհուրդը խնամարէն արդիլած է անիլինի գոյներով ներկել կօշիկներու կաշիները, կ'աւելցնէ.— «Մեր մաքսատուններու փորձառու քիմիագէտները եւ մասնագէտներն ալ պէտք է հետեւաբար նկատի առնեն Թուրքիա մտնող եւ վնասակար նիւթերով ներկուած կաշիները։ Ատկէ զատ, մեր երկրին մէջ հին թուղթեր, լրագիր, զզրոցի տետրակ, եւայլն, շատ գործածն առեւտուր մը ունին, պէտք է, կը կարծենք, կրկնապատկել խստութիւնը ատոնց գործածութեան դէմ, որովհետեւ յայտնի է թէ շատ մը վնասներ կրնան յառաջ գալ ուտելով պանիրը, ձիթապտուղը եւայլն որոնք փաթթուած են, արդէն ուրիշ բաղմաթիւ ձեռքերէ անցած թուղթերու մէջ։»

ԶԵՂԾՈՒՄ.—Գարահիսարի թղթատարական եւ հեռագրական տնօրէնը գործէ հեռացուեցաւ, որովհետեւ հաշիւներուն մէջ հազար ոսկիէ աւելի դումարի բաց մը տեսնուած է։ Հեռագրական եւ թղթատարական վերատեսչութեան կողմէ իրաւագէտ-խորհրդական Քեազիմ պէյ ուրիշ երկու պաշտօնեաներով անմիջապէս Գարահիսար ղրկուեցաւ պէտք եղած քննութիւնները կատարելու եւ ըստ այնմ տեղեկագիրներ պատրաստելու համար։

ԴԱՄԹԷՄՈՒՆԻՒ կուսակալ փաշան որ քննական պատոյտով Իզմէպոյրի կողմը գացած էր, նահանգին կեդրոն քաղաքը դարձեր է։

«ՍԻՖԻԼԻՍ».— Սըվաղի կուսակալութիւնը հաղորդած ըլլալով Ներքին Գործոց նախարարութեան թէ այդ նահանգին քանի մը կողմերը սիֆիլիսէ վարակուած անձեր կան եւ թէ շուտով պէտք է միջոցներ ձեռք առնել ատ ախտին տարածման առաջքը առնելու համար, նախարարութիւնը պատասխանեց կուսակալութեան թէ, զինուորական բժշկական վարժարանաց տեսչութիւնը շուտով պէտք եղածը ի գործ պիտի դնէ։

ՀԱՆՐԱՏՈՒՆԻ ԽՆԴԻՐ. — Սապահ կ'ըսէ թէ, մինչեւ հիմա ձեռք առնուած միջոցները եւ տրուած պատիժները անզօր մնալով դժբաղդաբար տակաւին պակաս չեն հանրատուները, որոնց մէջ ախտաւոր կիներ կան որոնք արձանագրուած ալ չըլլալով զերծ կը մնան բժշկական քննութիւններէն։ Հետեւաբար հանրային առողջութեան պահպանման համար որոշուած է մինչեւ հիմա եղածներէն շատ աւելի խիստ պատիժներ տալ հանրատան տնօրէնուհիներուն եւ մէկ-երկու ամիս փակել այն տունները՝ որոնց մէջ առողջապահական պաշտօնեաներու կողմէ տարիսիսիկ հիւանդութիւններ ունեցող կիներ երեւան հանուին։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ. — Փոքր—Ասիոյ մէջ հնախուզական պեղումներ կատարելու համար կազմուած գիտական յանձնաժողովը, հակառակ տիրող սոսկալի տաքերուն, կը շարունակէ իր գործողութիւնները նախկին Բաբելոնի աւերակներուն տեղը։ Այդ աւերակներուն մէջ վերջին անդամ շատ կարեւոր կարգ մը հնութիւններ գտնուեր են, որոնցմէ նախկին Բաբելացւոց բարքերու եւ կենցաղավարութեան մասին նոր տեղեկութիւններ պիտի քաղուին։ Մինչեւ հիմա չորս հարիւր տախտակներ գտնուած են վրաները գիրով լեցուն, որոնցմէ երկուքը միայն կարդացուած են տակաւին։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ թուականի անուշին Ֆաթիհի, Գասըմ Փաշայի եւ Իւսկիւտարի մասնաճիւղերուն մէջ առջի օրը ապրիլի ամսականներ վճարուեցան։

ՊԱՐՍԻՑ Շահը Քարլսպատի տեսակցութենէն վերջ ադամանդազարդ սուր մը նուիրեր է Կ. Պոլսոյ պարսկական դեսպան Միրզա Բիզա խանի։

ԶԻՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը արգիլած ըլլալով պարսկական ափիոնի մուտքը իր երկրին մէջ, հաւանական կը նկատուի որ, Թուրքիոյ ափիոնները զինի բարձրացումներ կրեն։

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ ՄԸ

ԱԳՍԷՐԱՅԻ ՄԷՋ

24 ՏՈՒՆԵՐ, ՄԶԿԻԹ ՄԸ, ԹԷԲԹԷ ՄԸ ԱՅՐԱՎ

Երէկ իրիկուն ժամը 10ը 20 անցած հրդեհ ծագեցաւ Ագսէրայ, Աղա Եօղուշ ըսուած տեղը, Եաղուպ Աղա թաղին մէջ կրթական նախարարութեան քննիչ ժողովոյ նախագահ եւ օտար ու ո՛չ-իսլամ վարժարանաց քննիչ Ապտուլլահ Հասիպ էֆ.ի բնակած տունէն, որ կը պատկանէր Հասիպ էֆ.ի անիրոջ՝ Պետական Խորհրդոյ Թանզիմաթի ճիւղին նախկին Ա. քարտուղար հանգուցեալ Վասֆի էֆ.ի ժառանգորդներուն։ Հրդեհը եկաւ տան վարի յարկէն, պարտէզին վրայ գտնուած պղտիկ սենեակէ մը եւ անմիջապէս ընդարձակուելով, քանի մը վայրկենի մէջ մոխիր դարձուց 25 սենեակներ պարունակող այդ տունը մէջի բոլոր կարասիներով մէկտեղ։ Յետոյ սկսաւ յառաջ երթալ։ Վեհ. Սուլթանը անմիջապէս Կայս. Թիկնապահներէն տեղակալ Թիմուր եւ Գօլ Աղասը Հատի, միւլազիմ Սէյֆէտտին եւ Հիւսէյին պէյերը ղրկելով հրդեհին վայրը, հրամայեց որ շուտով կարելի եղածը ըլլուի հրդեհը վայրկեան մը առաջ մարելու համար եւ միջոցներ խորհուին հրկիզեալներու հանդստութեան մասին։ Ծովային ու ցամաքային ջրհանկիր ղօրաց գունդեր առաջնորդութեամբ Զէյնէլի փաշայի, սներեւակայելի ջանքեր կ'ընէին հրդեհին առաջը առնելու համար, եւ սակայն բոցերը յառաջացան եւ փչող հարաւային հովէն նպաստաւորուած ու փողոցին շատ նեղ ըլլալովը, չորս թեւերու բաժնուեցան։—Մէկը գնաց Սելիմ փաշայի զառի վերը, միւսը՝ Մէհմէտ Փաշայի զառի վերը, ուրիշ մը՝ Օրթա փողոց եւ չորրորդ մը՝ դէպ ի Թէքքէի փողոցը։ Այրեցան մզկիթ մը, Թէքքէ մը ու քսանըչորս տուներ, եւ երեքուկէս ժամ վերջը միայն, ժամը գիշերուան երկուքին կարելի եղաւ մարել։ Հրդեհի միջոցին Թէքքէի փողոցին մէջ տաս-տասերկու տուներ ամէնքը մէկ բռնկեցան եւ ատոնցմէ թռած կայծեր դացին ինկան քիչ մը հեռուն գտնուած տուներու վրայ ուր քիչ մնաց նոր հրդեհ մը սկսէր, բայց բարեբաղդաբար կարելի եղաւ մարել։ Գալով հրդեհին ծագման, յիշեալ Հասիպ էֆ.ի տան մէջ տասնըմէկ տարեկան Նատիէ անուն սպասուհի մը, Հարէմի կողմը, պարտէզին վրայի պղտիկ սենեակին մէջ ջըրայով կրակ վառելու ղրկած ատեն, երբ պահ մը կը հեռանայ սենեակէն, բոցերը կը բռնկցնեն սենեակին տախտակամածները եւ յետոյ՝ ամբողջ տունը։ Հասիպ էֆ.ի տան մէջ խոհարար Ալի աղա հարցաքննուելով, պատասխանեց թէ, ինքը սրճարանը նստած ատեն լսած է տան բռնկած ըլլալը եւ անմիջապէս հասնելով թէեւ ջանացած է տան միւս ծառաներուն հետ մարել կրակը, բայց չէ յաջողած։ Ծառաներէն Մուհարրէմի ըսածին նայելով հրդեհին ծագած տան կարասիները ապահովագրուած էին օսմանեան ապահովագրական ընկերութեան։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ԳՈՐԾԵՐ

ԳԱՒԱՌ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Մեր թղթակցէն)

ՏՐԱՊԻԶՈՆ, 28 Մայիս 902

Մայիս 26ի կիրակի օրը տեղի ունեցաւ Գաւառ. Ժողովոյ պակաս 10 անդամներու քուէարկութիւնը, Հակառակ ապօրինի ընտրութեան մը ձեռնարկուած ըլլալուն,—քանի որ հին ընտրութիւնը օրինական սահմաններու մէջ դեռ չէր բեկանուած (եթէ ոեւէ է բեկանուելու պարագայ ունենար իսկ)—ընտրութիւններն ալ նախանձելի վիճակ մը չպարզեցին։ Այդ ընտրութեան մասնակցելու համար ղրկուած հրաւիրագրերը սկիզբէն մօտ 300 էին, իսկ անցեալ տարի 450ը կ'անցնէին. ուրեմն, քուէարկութեան մասնակցելու իրաւունք ունեցողներու թիւը այս տարի համեմատաբար նախորդ տարուընէ ալ աւելի ըլլալու էր։ Պատճառը ըսած եմ արդէն. քուէթուղթերը ղրկուած էին մեծ մասամբ որոշ դասակարգի մը, որոնց քուէն իրենց նպաստաւոր ըլլալուն վստահ էին. իսկ շատ մը անձեր որոնք ամէն իրաւունք ունէին քուէ տալու, եւ որոնց քուէն առջի տարի ընդունուած էր առանց առարկութեան, այս տարի զրկուած էին այդ իրաւունքէն։ Գիտէք արդէն թէ իրաւացի բողոքներու վրայ այս որոշումը չգործադրուեցաւ, թէեւ նորէն շատ մը անձեր քուէարկութեան մասնակցելու տրամադիր պայմաններով օժտուած ըլլալուն հակառակ դուրս մնացին այդ ցանկէն։

Ընդհ. քուէներու 194 թիւը շատ բացարձակ ցոյց տուաւ թէ մեծամասնութիւն մը չէր ուզած այս ընտրութեան մասնակցիլ, քանի որ օրինաւոր սահմաններու մէջ կատարուած նախկին ընտրութիւնը առանց բեկանուած ըլլալու նորի մը կը ձեռնարկեն, պարզապէս առաջինին արդիւնքը իրենց անհաճոյ ըլլալուն համար։ 10 ընտրելիներէն բացարձակ առաւելութեամբ ընտրուեցան միայն 5 անձեր, Յովհաննէս Մախոխեան 179 քուէով, Կարապետ Պոյաճեան 143, Գէորգ Տիրատուրեան 146, Մկրտիչ Գարակէօզեան 136, Մկրտիչ Մինասեան 99։— Իսկ մնացեալները 98էն պակաս քուէ առած ըլլալնուն համեմատականի մնացին։ Ատոնց քուէարկութիւնը յաջորդ կիրակին ձգուեցաւ։ Չեմ գիտեր թէ ինչ մասնաւոր մտադրութեամբ քուէարկութենէ վերջ, արդիւնքը չծանուցուեցաւ ներկայ հասարակութեան, ուրկէ շատեր չկրցան հասկնալ թէ որո՞նք էին ընտրուածները եւ քանի՞ հոգի համեմատականի մնացած։ Կարելի չէ՞ կասկածիլ թէ հոս ալ՝ մտածած ըլլան յաջորդաբար առաւելագոյն քուէ ստացողներէն հինգով լրացնել ընտրելիներու 10 թիւը, առանց նոր քուէարկութեան։

Այս տարի նոր բան մըն ալ տեսանք շնորհիւ մեր օրէնսդէտ վարդապետին։ Վարդապետը նստած էր քուէտուփին առջեւ, եւ եկած ամէն քուէներ կարդալէ վերջ միայն կը ձգէր տուփը։ Ցաճախ «ողջ ըլլաս»ներով կ'ընդունէր բերուած քուէները։ Ու դժուար չէ գուշակել թէ ի՛նչ տեսակ քուէներ կ'արժանանային այդ «ողջ ըլլաս»ներուն։ Բուէ մը՝ քուէտուփի բացումէն առաջ չեմ գիտեր թէ ի՛նչ օրէնքով կը կարդացուի ո եւ է մէկու մը կողմէ, ըլլայ այդ վարդապետը։ Աւելի լաւ կ'ընէր իւրաքանչիւրին տալիք քուէները ինք իր ձեռքով գրելով։

Կարնոյ մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ մայիս 28 թուականով.—«Սանասարեանի ուսուցիչներէն Պ. Գէորգ Ճիւէրճեան վաղը Խարբերդ կը մեկնի Կեդր. Խնամակալութեան կողմէ հեռագրով արուած հրահանգին համաձայն։ Ի՞նչ պիտի ընէ Պ. Ճիւէրճեան (որուն անունը սխալմամբ Գուլյումճեան դրած էինք ասկէ առաջ). եթէ Պ. Ճիւէրճեանի պաշտօն տրուած է Սորսորի վանքին հողերը քննելու եւ յարմար կամ անյարմար ըլլալը տեղեկագրելու, եւ եթէ Պ. Ճիւէրճեանի յառաջիկայի պարզելիք տեսութեանց վրայ վարժարանին փոխադրման վերջնական որոշումը պիտի տրուի, հիմակուց այդ խնդիրը ջուրը ինկած նկատելու է, որովհետեւ Պ. Ճիւէրճեան իր բնագիտի ամբողջ հանճարը պիտի թափէ հաւատացնելու համար թէ անյարմար է Սորսորի վանքը։ Եւ ասիկա անոր համար որ տեսուչներէն անմիջապէս վերջ այդ պարոնն է որ հոգի կու տայ Կարինէն դուրս չելլելու։»

Նկատելով որ Պ. Ճիւէրճեան Խարբերդի մէջ պարզ օժանդակ մը պիտի ըլլայ միայն Մելիտոսեան էֆ.ի, որ Կեդր. Խնամակալութեան կողմէ իբր քննիչ ղրկուած է Կարին, չենք կարծեր որ իր կողմէ տրուած աւելի կամ նուազ վաւերական վկայութիւններ կարենան ազդել Կեդր. Խնամակալութեան վրայ, որ վերջնականապէս որոշած է արդէն վարժարանին տեղափոխութիւնը։

×

Նորընտիր Նպաստից յանձնաժողովոյ անդամները, ինչպէս դրած էինք արդէն, այսօր նիստի հրաւիրուած էին։ Ցայտնի չէ սակայն թէ յանձնաժողովը պիտի կարենա՞յ գումարուիլ, որովհետեւ անդամներէն մեծագոյն մասը հրաժարած էր այս շաբթուան ընթացքին մէջ։

×

Ռուսոսթոյի Ս. Թագաւոր եկեղեցւոյն Թաղ. Խորհուրդը խմբովին հրաժարեր է։ Քաղաքական ժողովը առժամաբար նոյն պաշտօնը յանձներ է Ուսումն. Խորհուրդին, սպասելով որ առաջնորդը Պիղայէն Ռուսոսթօ վերադառնայ։ Դիտելի է որ Ռուսոսթոյի Ուսումն. Խորհուրդը գոնէ Թաղ. Խորհուրդի մը տեղը կրնայ կոր բռնել, մինչդեռ կեդրոնի Ուսումն. Խորհուրդը ապահովագրական ընկերութեան մը գործակալութենէն անդին չի կրնար կոր անցնիլ։

×

Մայիս 27ի երկուշաբթի օրը, ցորեկուան մօտ, կրկին երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեր է Կարնոյ մէջ, բարեբաղդաբար առանց ո՛եւ է վնաս պատճառելու։

×

Պաշտօնակից մը հետեւեալը կը գրէ այս առթիւ.—«Դատաքէոյի Մխիթարեան վարժարանէն 10 յառաջադէմ հայ աշակերտներ հանուեր են, որովհետեւ անոնց կողմէ դիտողութիւններ եղեր է ուսուցիչներէն Հ. Սարգիս վարդապետի մէկ դասախօսութեան նկատմամբ։ Այս դիտողութիւնները իմացուեր են տեսչութեան կողմէ եւ այդ յառաջադէմ աշակերտները արտաքսուեր են վարժարանէն, այնպիսի ժամանակ մը երբ տարեկան քննութիւնները պիտի սկսին եւ ամէն ուսանող իր աշխատութեան արդիւնքը երեւան պիտի դնէ։ Մեծաւոր Հ. Արիստակէս Գաղդանտիլեանի վարչական ուղղութիւնը լաւ տպաւորութիւն յառաջ բերած չէ ուսանողներու եւ անոնց ծնողաց վրայ, եւ այս վերջին գործը կուգայ կը ստուարացնէ եղած դիտողութիւնները։»

«ԾԱՂԻԿ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Ծ. Է.Ռ. Խ., Գործակալ Ամասիա.— Ասկէ առաջ ձեր ղրկած 200 դահեկանը ստացած ենք։ Բայց Թոգատէն ո եւ է գրամ չէ ղրկուած մեզ ձեր հաշուոյն։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԹՈՒՆՈՒԶ, 18 յունիս. — Մէվլուտի տօնը կատարուեցաւ Թունուզի մէջ, մեծ հանդիսաւորութեամբ։ Բոլոր մզկիթներուն մէջ որոնք գիշերը լուսաւորուած էին, աղօթքներ տեղի ունեցան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Լորտ Ֆիշէր Բրեդորիայէն կը հեռագրէ Պօթա, Տէվէդ եւ Տըլարէյ զօրավարներուն, շնորհակալութիւն յայտնելու համար այն վճռականութեան մասին զոր հանդէպ իրեն ցոյց տուին եւ որոնք մեծապէս սատարեցին պօէրներուն կատարեալ անձնատուութեան նկատմամբ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Լուսերտ թագաւորը իր տկարութենէն կատարելապէս ապաքինած է։

ԼՈՆՏՈՆ.—Լուսերտ թագաւորը իր թագադրութեան առթիւ Կալլէսի իշխանը ծովակալ պիտի անուանէ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.—Տարոնցն Սեղբի ամերիկեան հիւպատոսը տեղեկագրի մը մէջ կը յայտարարէ թէ Բլոնտայքի 1902ի ոսկիի արտադրութիւնը 150 միլիոն ֆր. աւելի պիտի ըլլայ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կը հաւաստուի թէ Պօէր զօրավար Լուքաս Մայրը եւ երբեմնի նախարար Բէյց շուտով Լոնտոն պիտի ժամանեն։ Զօրավար Լուի Պօթա եւս Լոնտոն պիտի գայ մինչեւ յուլիս 15։

ԼՈՆՏՈՆ.—Լորտ Սալիսպըրիի տակաւ է։ Թեթեւ տենդ ունի։

ՎԻԷՆՆԱ.—Երեսփոխանական ժողովը այս օրերս տնտեսական օրինագիծեր եւ երկաթուղիի տոմսերու տուրքի առաջարկը ընդունելէ վերջ, այսօր ամառուան արձակուրդներէն առաջ գումարեց իր վերջին նիստը։

ԲԵՌԵՐՍԳՈՒՐԿ.—Պուլկարիոյ իշխանը երէկ Բիւէվ ժամանեց, եւ Բիւէվի ընդհանուր կառավարիչ զօրավար Տրակոմիրովի կողմէ իրեն ի պատիւ տրուած սեղանին ներկայ գտնուեցաւ։

ՏԻՒՆԲԻՐԳ.—Սիրի օվ Բէրդ շոգենաւը որուն մէջ ժանտախտի քանի մը դէպքեր տեղի ունեցած էին, դէպ ի Լոնտոն մեկնելու համար հրաման ստացած ըլլալով մեկնեցաւ Տիւնքէրքէն։

ՊԱՔՈՒ. — Հրդեհի մը պատճառաւ նաւթի լաստակերներ այրեցան։

ՊՈՄՊԷՅ.— Կը վախցուի որ, առ ի չգոյէ անձրեւի մի գուցէ սով ծագի Պոմպէյի չրջանակին մէջ։

ՍԻՊԻԼԻԷՆՕՐԴ.—Երէկոյեան բժշկական տեղեկագիրը կը յայտնէ թէ օրուան միջոցին Սաքսոնիոյ Ալպերթ թագաւորին ոյժերը քիչ մը եւս նուազեցան։ Զգայութիւնը խանգարեցաւ թէեւ ժամանակաւոր կերպով։

ՈՒԻՆՏՍՈՐ.—Այսօր ալ արքայական զոյգը ներկայ չի գտնուեցաւ Ասքոդի արշաւներուն։ Թագաւորը եւ թագուհին պատոյտ մը միայն ըրին։

ԲԱՐԻԶ.—Մըզիւէօոի եւ Սիլվրգոնի վկաները որոշեցին որպէս զի մենամարտ տեղի չունենայ։ Ներակոյտի զինուորական գործոց յանձնաժողովին մէջ, Անտէ զօրավարը յայտարարեց թէ կ'ընդունի Ռոլանի առաջարկը, երկու տարուան զինուորական ծառայութեան մասին, եւ խնդրի լուծում մը ներկայացուց յանձնաժողովին որով, դասակարգի մը զեղջումովը գոյացած 50,000 մարդու պակասը կը գոցուի։

ՀՌՈՄ. — Ծէրկոյտը ընդունեց արտաքին գործոց նախարարութեան պիւտճէն։ Վիճաբանութեանց միջոցին, արտաքին գործոց նախարար Բրինէդդի ըսաւ թէ՝ ուրախ է յայտարարելու որ Իտալիա բարեկամն է բոլոր պետութեանց եւ դաշնակիցը երկու մեծ կայսրութեանց, կեդրոնական Եւրոպայի մէջ, անդամը այն տեսակ դաշնակցութեան մը՝ որ մեծ ուխտաղաղական է։ Իտալիա հաշտ յարաբերութեանց մէջ է նաեւ ուրիշ երկու մեծ պետութեանց հետ եւ Ֆրանսայի հետ հին բարեկամական յարաբերութիւնները վերանորոգելու ընթացքի մը մէջ է։ (Ծափահարութիւններ)։

ԲԱՐԻԶ, 18 յունիս.—Ուաշինկտընէն կը հեռագրեն թէ ամերիկեան երկու մարտանաւեր հրահանգ ստացած են Լակուարիրա երթալու, Վենեզուէլայի ապրստամբութիւնը զսպելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.—Պ. Զէմպրէյն Երեսփ. Ժողովին մէջ յայտարարեց թէ Թրանսվալի մէջ գտնուածներէն դուրս, մնացեալ հանքերը ենթակայ չպիտի ըլլան պատերազմական տուգանքին։

—Պօէր զօր. Տէվէթ Լոնտոն պիտի գայ, յետոյ Գերմանիա եւ Հունգարիա պիտի երթայ Հարաւ. Ափրիկէի պատերազմի զոհերուն համար նպաստ հաւաքելու։ Զօր. Պոթա ալ Պելժիա եւ Հոլանտա պիտի երթայ, եւ Ռէյց ու Մէյյէր զօրավարներն ալ Ամերիկա պիտի երթան նոյն նպատակաւ։

ՀԱՃԻՒ ԱԱՐՈՒԱԾ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՇՈՒԲԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 136.

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 54.
Գալաթիա, Թօփհանայի ճանապարհի, թիւ 101.

Հարսանիքներու եւ երեկոյթներու համար զեղեցիկ սպասներ, ինչպէս նաեւ կանոնաւոր սպասարկութիւն

ԱՆՄՐՑԵԼԻ

Ա.ԺԱՆ ԾԱԽԵԼ ՇԱՏ ԾԱԽԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԿՕՇԿԱԿԱՐ ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

10 Քարաքեոյ Գօմիսիօն խանին անկիւնը, կամուրջին դիմաց Թիւ 9

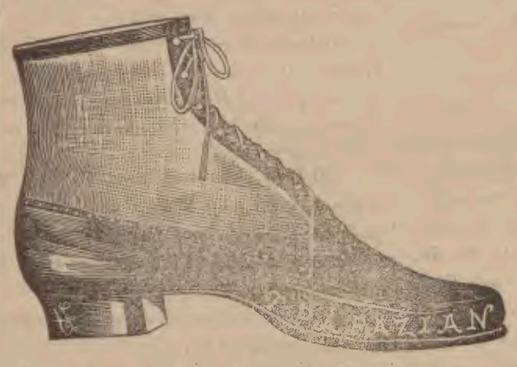

Սոյն կօշկակարատունը որ քսան եւ եօթը տարիներէ ի վեր արհեստին համար տածած խնամոց շնորհիւ հասարակութեան հաւարումը շահած է, մեծ քանակութեամբ զաղղիական անգլիական եւ ամերիկեան ամենալաւ ապրանքներէ ամէն ձեւով եւ ամէն չափով կօշիկներ ունի, արանց, կանանց եւ տղայոց համար. նաեւ չափու վրայ կօշիկներ կը շինէ, եւ ամէնէն նրբաճաշակ գնողներն իսկ ամենայնիւ կը գոհացնէ։ Այն ժամանակ գաղափար մը կրնաք առնել երբ մէյ մը այցելէք վաճառատունը։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐՔ

Գալաթիա, Մէրթէպանի փողոցՃէխտխանէ

ՄՕՐԻՍ ՖԱՐԱՃԻ
Թուրքիոյ ամէն կողմերը կը ղրկուին սոյն ապրանքները

Սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուին ատամնաբուժական աշխատանոցի համար հարկ եղած բոլոր գործիքները, ինչպէս նաեւ քաուչու, սիման, ամալկամ, Բարիզի դամ, եւն.

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՒՄՈՎ

Գնացեք ու գրեցեք մեր մարքայի մարքայի ալիքներ ամենայն գրասենեակներ ամենայն գրասենեակներ ամենայն գրասենեակներ

لنجر مارقه‌لی انگلیز کبریتلری ٥٠٠-٤٠٠-٣٠٠-٢٠-١٠٠-٧٠ دانه‌لی قوطیلر دروننده ممالك عثمانیه‌نك هر طرفنده فروخت اولنور جنسی اعلا وناقابل مقایسه اولدقلری توصیه اولنور ترکیا و بلغاریا ایچون اجنته عمومیسی انگلیز تجاری آرتور ز هونتر درسعادتده غلطه‌ده قراتینه زقاغنده نومرو ٧

ՓԵՆՏՈՒԵՑԻՔ ամէն տեղ «ԼԻՆՆՍՐՐՈՒ» անուանեալ լուցիկները որոնք կը ծախուին 500, 400, 300, 200, 100, 70նոց տուփերու մէջ։
ՓԵՆՏՈՒԵՑԻՔ ամէն տեղ «ԼԻՆՆՍՐՐՈՒ» սի. կարի թուղթը առանց ամբարտ հոտի եւ հոտի որ կը վառուի 150 և 80 թերթ պատրաստուած պրանիներով։
ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԹՈՒՂԹԱՎԱՃԱՌ
ԱՐԹՈՒՐ Ֆ. ՀԷՆԹԷՐ
Գալաթիա, Գարանքիա փողոց թիւ 7

ՌՈՒԲԷՆ ՄԱՂԱՔԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՁԱՓՈՒ ՎՐԱՑ
Ամէն տեսակ հանդերձեղէններու
ՎԱՅԵԼՈՒՀԶ, ԱԺԱՆ, ԴԻՄԱՅԿՈՒՆ
Կ. Պոլիս, Շիրին խան թիւ 12

ԱՊԱՌԻՍ ՄԻ ՈՒՆԻՔ ՁԳԻՏԻ ՏԱՐ

ԱՊԱՌԻՍ ՄԻ ՈՒՆԻՔ ՁԳԻՏԻ ՏԱՐ

ՀԱՅ ՍՆՏՈՒԿՃԻ ՄԱՔՍՈՒՏ ԿԸԼԸՃՃԵԱՆ

Էսկի-Զապրիե

Ճամբորդներու համար 5 % զեղչ
Ամուսիններու համար 10 % զեղչ
Աղջիկներու համար 50 % զեղչ
Զորս անգամ կարգուողներուն
ՁԲԻ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՃԱՇԱՐԱՆ

ԱՂԷԿ ԵՒ Ա.ԺԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐ ԿՈՒԶԷՔ
ԴԻՄԵՑԷՔ
Բերա, կայմանի փողոց, Թիւ 5—7
ԺՕՌԺ ՏԱՍՍԻՈՒՍ
ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ՃԱՇԱՐԱՆԸ
Երեք սենակ կերակուր, դիւրի, անուշեղէն եւ ուզածնուդ չափ հաց
5 ԴՐՈՒՇՈՎ

MATTONI
GIESSHÜBLER
ԲՆԱԿԱՆ
ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ
ԻՆԹԵՆԱԲՈՒՂԽ ԱՂԲԻՒՐ ԱԼԲԱԼԵԱՆ
ՍԵՂԱՆԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՒ ՁՈՎԱՑՈՒՑԻՉ
ՀՄՊԵԼԻ
Հազի, կոկորդի ցաւերու, ստամոքսի, ճարպուխի եւ միզարգելութեան դեղ
ԿՐ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՂ
Մեծ դպրավաճառներու, դեղավաճառներու, դեղագործներու քով և ճաշարաններու մէջ։
Heinrich Mattoni, Carlsbad et Vienne

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

ՀԻՄՆԵՍԱԼ 1805
Մանկավարժական դասագրքերու կեդրոն
ԳՐԱՎԱՃԱՌ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ
ՀԵՂԻՆԱԿ
Կ. Պոլիս, Մերճաւ փողոց, Թիւ 57

Արտօնատէր Ա. ՍԱՌԵԱՆ
Տպագրութիւն Սագաեան Տպարան։

ՏՈՔԹ. Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Բերա, Մեծ-փողոց, կայարան Աւրայի դպրոցին դիմ, թիւ 200
Գշ. Եշ. Շբ. օրերը առաւօտուն կանուխէն մինչեւ երեկոյ ժամ 11½, Բշ. Դշ. Ուր. օրերը 6էն 11½։ Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ, 5 Յունիս			
Օմ. Քոն. Սէռի Դ. Օ.Ո.	28	39	—
Ամէնէն բարձր գին »	29	07	½
» վար գին »	28	39	—
Ալիվրե »	—	—	—
Բուամելի երկաթղ. Ֆր.	113	50	—
Ամէնէն բարձր գին »	114	50	—
» վար գին »	113	50	—
Թրանսվալ »	149	—	—
Ամէնէն բարձր գին »	149	—	—
—			—
8 օրուան Քոնսոլիտ	375	—	—
8 » Երկաթուղի	2	—	—
ԲԱՅՈՒՄ, 6 Յունիս			
Օմ. Քոն. Սէռի Դ, Օ.Ո.	28	39	—
» ժամ 5էն «	—	—	—
Բուամ. երկաթուղի Ֆր.	114	75	—
» » ժամ 5էն »	114	75	—
—			—
Թաղագ Թիւրք Ռենթի	14	12	—
Սիկարէթ, Սէռի A	0	19	—
» » B	0	00	—
Պանգ տը Մէթիէլին	8	32	½
Ագսիոն սէ Թրամուէյ	5	40	—

Ժուիսանս	1	47	½
Սօսիէթէ տ'Ասխուրանս	3	50	—
Գրէտի ժէնէրալ	0	10	—
Սօս. Օթ. տը Ֆիլ է տթֆ	18	50	—
Ագսիոն Գոմմերսիալ	0	9	06
Թօպագօ Գրընտրէշն	0	8	06
Անթրբրբիզ ժէնէրալ	0	6	06
5% Հելլէնիք 1881	202	50	—
Պանգ Նասիոն. Յուն.	420	—	—
Լորիւմ	72	50	—
Թրանսվալ	153	—	—
Պոլսոյ Քարափի Ընկ.	493	—	—
Տէրքօզի Ջրի Ընկ.	275	—	—
Թրամվէյի Ընկ.	485	—	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Լիմիթ.	264	—	—
Անատոլու Երկաթ.	10	70	—
—			
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	100	25	—
» » » չէք	110	17	½
Բարիզ » »	22	98	¾
» » » չէք	22	82	½
Պերլին անմակս չէք	18	60	—
Գուրոն Աւստրիական	21	80	—
—			

ԴՐԱՄՆ. ԸՆԹԱՑՔԸ			
Անգլ. Ոսկի	110	07	—
20 Ֆրանգնոց	87	25	—
20 մարքնոց	107	20	—
Ռօլ. Իմպերիալ	90	—	—
Ֆրիմից	51	08	—
Մէճիտիէ արծաթ	108	06	—
Մէճիտիէ քսաւորդ	107	15	—
Մէճիտիէ մանրուք	103	15	—
Պէշլիք	103	30	—
Մէճարլիք	102	20	—
Բուլգի արծաթ	68	20	—
Շիլին	109	10	—
Ֆր. արծթ. Ֆրնս.	87	10	—
» » բուլգարական.	86	—	—
» » իտալական.	77	—	—
Ռիէճիան	08	30	—
Բուլգի թղթադրամ	8	59	60
Ֆլորին »	9	07	—
Մարք »	107	30	—
Տրախմի »	35	80	—
Անգլ. ոսկի »	110	05	—
Ֆրանս. » »	87	25	—
Բուլգարական. » »	87	10	—
Պուլկ. » »	86	20	—
Իտալ. » »	85	—	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

Բարիզ, 17 Յունիս			
3% Ֆրանսկն.	102	75	—
3½% »	103	40	—
Օմ. Քոնս. D	26	57	—
Բուամ. Երկ.	115	—	—
Օմ. Ռէժի	323	—	—
Օմ. Կայս. Պանքա	570	—	—
Օմ. Մարս	526	—	—
Օսմանիէ	470	—	—
Բէրիօրիթէ Թիւրք	—	—	—
Ֆրէտի Լիոնէ	—	—	—
5% Իտալական	103	12	—
Սպանիական տրտաքին	81	40	—
Թէմպէքի փոխառութ.	455	—	—
Սէլանիկ-Կ. Պոլսոյ երկ.	278	—	—
Գասապա երկթ.	367	—	—
Թրանսվալ Քոնս.	150	—	—
Ռուսական 1890	—	—	—
Զեջ Լոնտոնի վրայ	25	19	½

Լոնտոն, 17 Յունիս			
Անգլ. Քոնս.	96	69	—
Օմ. Ռանթ B	52	—	—
» C	28	12	—
» D	26	—	—
Օմ. Պանգա	12	75	—
Իժիբսիէն Իւնիֆիէ	107	87	—
Տօմինիալ	105	75	—
Այտընի երկաթուղի	14	50	—
Գասապա »	86	—	—
5% Իտալական	—	—	—
5% Հելլենական 1881	40	50	—
Ռանթ »	31	—	—
Մոնօբոլ »	44	—	—
Ռուսական 1890	—	—	—
Պուլկար 1888 6%	89	—	—
Թրանսվալ Քոնս.	05	93	—
Փոխառութ. Բարիզի վրայ	25	56	½

Վիէննա, 17 Յունիս			
Ռում. երկթ.	108	20	—
Օմ. Ռէժի	295	—	—
Փոխն. Լոնտոնի վրայ	240	30	—
—			
Գրիւքսէլ, 17 Յունիս			
Ռանթ Օմ. Սէռի D	26	30	—
Ռում. երկաթուղի	113	—	—
—			
Զուրիխ, 17 Յունիս			
Ռում. երկաթուղի	112	70	—
Բուլգի (100ը)	216	15	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ	20	32	½
—			

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶԱՏՈՒՆ ԱԲՕԼԼՕՆ

ՆՈՐԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱՑՍԵՐ ՆԿԱՐԻԶՔ
(ԳԻՒԼԱՄԷՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ)
ՍԻՄՈՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, արուեստագետ-նկարիչ
Բերա, Մեծ փողոց թիւ 397, Պազար Ալրմանի դէմ

6 «Գապինէ» յանձնարարութիւն տուողին կը ՆՈՒԻՐԵՆՔ 30×40 հարիւրարդամեթր մեծութեամբ իր կենդանագիրը։
12 «Գապինէ» յանձնարարութիւն տուողին կը ՆՈՒԻՐԵՆՔ 50×60 հարիւրորդամեթր ծաւալով ԲՆԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ իր կենդանագիրը։

6 հատ Աբօլլօն քառթ փոքր ծաւալ 10 ղրշ.
6 » Աբօլլօն քառթ «բրոմբնատ» ծաւալ 20 »

Ցանկացողը իրաւունք ունի մերժելու այն «Ակրանտիսմանը» որն որ իրեն ընտրած օրինակին համանման չըլլայ։

ՄԻՍԱՔ ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ
Գալաթիա, ճիշդ Թիւնէլի դիմաց, թիւ 25.

Վաճառատանս մէջ միշտ պատրաստ կը գտնուի պատի թուղթերու ճոխ եւ ճաշակաւոր մշակ մը ինչպէս նաեւ ոսկեզօծ եւ զարդարուն ԲՕՐՆԻՇՆԵՐ եւ ամէն տեսակ ՍԹՕՐՆԵՐ եւայլն։

ԳԻՆ ՁԱՓԱՒՈՐ

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (153)

ՇԱՌԼ ՄԷՌՈՒՎԷԼ

ՈՍԿԻԻ ՏԵՆԴԸ

ԶՈՐԲՈՐԴ ՄԱՍ

ՓՈՔՈՐԻԿԷՆ ՎԵՐՋ

Գ.

ԿԱՄՔ

Իրիկունը Պ. Բայիուս որոշեց հեծելանիւով պտոյտ մը կատարել իր հողերէն դուրս։ Ձէր գիտեր ո՛ւր երթալ, կը փափաքէր անշուշտ դէպ ի Լա Ֆորժ ուղղուիլ բայց ակնածանք մը ետ կը կեցնէր զինքը տակից ու չիոխսութիւնը տիրած էր մտքին։

Եւ սակայն վերջապէս իր որոշումը կատարեց ու մեկնեցաւ։

Մեկնեցաւ ու սկսաւ սուրալ գիւղին տուներու մէջերէն, յանկարծ հասաւ կիսով ամայի ճամբայ մը։ Բէլմրոնէն Սէն-Ժան-ու-Տէղէռ տանող ճամբան էր ան, քիչ մը զառիվեր։ Մարքիզը կոխեց ոտքերը, բարձրացաւ չուտով։ Ձէր կրցած դիմադրել այն ահռելի պէտքին որով կ'ուզէր մօտենալ Ռընէին։ Բարձրացաւ դէպ ի Լա Ֆորժ գղեակը եւ տեսաւ որ հեռուէն տը Պրանքուռ կոմսը նշաններ կ'ընէ իրեն։ Նոյն պահուն դուրս ելաւ նաեւ կին մը, շատ պարզօրէն հագուած, Օր. տ'Արվիլը։

Ժորժ տը Բայիուս անմիջապէս մօտեցաւ անոնց, վար ցատկեց հեծելանիւէն եւ բարեւեց Օր. տ'Արվիլը ու ձեռքը երկընցուց գնդապետին։

Այն ատեն երեքը մէկ ուղղուեցան դէպ ի գղեակը։

Կէս օրին չքեղ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Պ. Մարքիզին՝ որ առաջին անգամ ըլլալով կ'այցելէր տ'Արվիլ ընտանիքը։ Հայկերոյթը շատ զուարթ անցաւ չնորհիւ երկու հիւրերու որոնք նոյնպէս ներկայ էին, Տիկին Օրթանս եւ տը Պրանքուռ գնդապետ։

Սեղանէն վերջը Ժորժ տը Բայիուս պտոյտ մը կատարելու համար ձգեց դղեակը եւ պարտէզներուն մէջ ինկաւ։ Օղին գեղեցկութենէն հրապուրուած, իր սիրային մտածումներովը մտաղաղ, կը քալէր յամրաքայլ ղլուխը կախ, աչքերը դէպին, երբ նշմարեց յանկարծ որ կուգար հեռուէն իր պաշտելի Ռընէն։

Ուրախութենէն խելայեղ սկսաւ դէպ ի այն կողմ յառաջանալ։ Ռընէ քաջուեցաւ մէկ կողմ։

Ժորժ տը Բայիուս չկրնալով զսպել ինքզինքը.

—Ինչո՞ւ կը փախչիս, Ռընէ՛ ըսաւ վերջապէս։

—Ինչ կ'այ, ինչ պիտի ընես դիս, ինչ պիտի ըսե՛ս, որ չգիտնամ արդէն, պատասխանեց Ռընէ եւ մէկէն ի մէկ տարօրինակ ժժգունութիւն մը պատեց իր դէմքը։

—Կը սիրե՞մ . . . քեզ, պոռաց Ժորժ։

—Աւա՜ղ։

—Բայց ինչո՞ւ, ինչո՞ւ չէք ուզեր ընդունիլ . . .

—Որովհեւեւ պէտք չէ որ ընդունիմ, որովհեւեւ արժանի չեմ։ Ես արժանի՛ չեմ ձեր սիրոյն, ձեր հոմանուէին ըլլալու . . .

—Կ'ապաշնե՞մ . . . ։ Ես պիտի ուզէի...

—Զիս ձեր կինը՞ ընել։

—Այո՛։

—Ամո՛թ մը պիտի ըլլար ատիկա ձեր անունին։ Ե՛ս, Մարքիզուհի տը Բայիուս ըլլամ . . . Բայց մտածեցի՞ք ըսածնուդ վրայ անգամ մը . . . ։ Մե՛ղք է ձեզի ...։ Զգեցէք դիս իմ մթութեանս մէջ, ձգեցէք զիս՝ ես ապրիմ իմ ցաւիս մէջ։

—Ռընէ՛։

—Մի՛ մոռնաք որ ես այնպիսի արարած մըն եմ որ օրինաց առջեւ դոյութիւն անգամ չունիմ որ զուրկ եմ ծնողքէ, բարերարներու ձեռքով մեծցուած եմ։ Պէտք է ես մոռնամ մեռամ, ըսի՛ ձեզի։

Ռընէ կծու, յուզուած, եւ զրեթէ զըրդռուն ձայնով մը կը խօսէր։

Ժորժ տը Բայիուս փորձեց հանդարտեցնել զայն, ջանաց համոզել թէ մտածած է այն ամէն բաներուն վրայ զորս կ'ըսէ իրեն հիմա։

Ռընէ դլուխը կը շարժէր եւ կը մերժէր ո՛ եւ է խօսք, ո՛ եւ է առաջարկ։

—Կեանքիս պատմութիւնը, ըսաւ խըռոված չնչտով մը սովորական չէ՛ եւ եթէ գիտնաք ատ պատմութիւնը երեսս անգամ նայել չպիտի ուզէք։

—Դիտե՛մ ես, Ռընէ, դիտեմ թէ ինչե՛ր ունեցար եւ որո՞նց հետ ունեցար։ Բայց այդ ամէնը պատճառ մը չի կրնար ըլլալ որ ես դադրիմ հիմա քեզ պաշտելէ։ Ռընէ քեզ կը սիրե՛մ, եւ կ'ուզեմ որ իմս ըլլաս։

—Բայց . . .

Ժորժ բռնեց աղջկան ձեռքերէն մէկը։

—Ուրե՞մն Ռընէ՛։

—Մո՞ռդ, պիտի հաւատի՞ս։

—Սիրո՛վ։ Այժմու մարդիկը, որոնց մէջ է նաեւ մայրս երկու բաներու կարեւորութիւն կուտան ամէնէն աւելի, առաքինութեան եւ քաջասրտութեան, եւ դու, քա՛ջ Ռընէ, այդ երկու յատկութիւններովդ իրաւունք ունիս պարծենալու աշխարհի մէջ։ Հիմա, երբ իմս ըլլաս, քեզի հետ պիտի ապրինք հոն ուր ուզես, առանձին տեղ մը կամ բազմութեան մէջ, ուր որ փափաքիս, ո՛ւր որ կ'ուզես։ Իշխանուհի մը աւելի երջանիկ պիտի ըլլաս . . . ։ Բայց պիտի ուզե՞ս։

Ռընէ ձեռքերովը ծածկեց դէմքը։

Եւ շուտով Ժորժ տեսաւ որ արցունքներ կը մղուէին անոր մատներուն մէջէն, ու քաջեց բացաւ անոր ձեռքերը ըսելով.

—Կը պաղատի՛մ, ըսէ վերջապէս «Այո՛»դ։

Ռընէ պարտասած ինկաւ երիտասարդին թեւերուն մէջ, որ մենդեռ համբոյրներով կը ծածկէր անոր չքեղ դլուխը, վարդի ներանը բացուելով ըսաւ կենսական բառը։

—Այո՛։

Հետեւեալ օրը լա Ֆորժ գղեակը մեծ հանդիսաւորութեան մէջ էր։ Ռընէ տը Պրանքուռ եւ Ժորժ տը Բայիուս մարքիզ Ը կ'ամուսնանային իրարու հետ։

(Շարունակելի)